

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.003.02.2022

**Pani
Monika Bergiel
Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzinie
w Zamościu**

ul. Przemysłowa 4
22-400 Zamość

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr P/22/031 Wsparcie systemu pieczy zastępczej w procesie deinstytucjonalizacji

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (dalej: PCPR, Centrum), ul. Przemysłowa 4, 22-400 Zamość.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Monika Bergiel, Dyrektor PCPR od 3 lutego 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań w zakresie pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz wzmocnienia procesu jej deinstytucjonalizacji.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021 (z wykorzystaniem do celów kontroli dowodów sporządzonych w latach wcześniejszych oraz w okresie późniejszym, a także danych statystycznych z tych okresów).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie.
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Iwona Pacwa, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/17/2022 z 21 stycznia 2022 r.2. Paweł Szafran, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/21/2022 z 3 lutego 2022 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-3)</p>

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

PCPR w Zamościu jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej podejmowało działania na rzecz deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, jednak nie przyczyniły się one do rozwoju na terenie Powiatu zamojskiego³ rodzinnych form pieczy zastępczej, a w konsekwencji ograniczania opieki instytucjonalnej dla dzieci, które z różnych względów nie mogły funkcjonować pod opieką swoich rodziców.

W okresie objętym kontrolą nie zrealizowano potrzeb wskazanych w sprawozdaniach z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, tj. np. utworzenia nowych zawodowych form rodzinnej pieczy zastępczej zwłaszcza dla dzieci w wieku poniżej 10 lat czy utworzenia specjalistycznej rodziny zastępczej zawodowej. Brak adekwatnych do potrzeb rodzinnych form pieczy zastępczej spowodował konieczność umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych - także w przypadkach niespełniania przez te dzieci określonego w art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁴ kryterium minimalnego wieku wychowanków, a także przekroczenia określonej w art. 95 ust. 3 ww. ustawy maksymalnej liczby dzieci w placówce. W okresie objętym kontrolą:

- z powodu braku miejsc w pieczy rodzinnej skierowano do placówek opiekuńczo-wychowawczych pięcioro dzieci,

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 (dalej: ustawa o NIK).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: „Powiat”.

⁴ Dz. U. z 2022 poz. 447 (dalej: ustawa o pieczy zastępczej, ustawa).

- z naruszeniem ww. kryteriów w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczonych było (na koniec lat 2019-2021) 10 dzieci,
- o 1,59% zmniejszył się wskaźnik deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej tj. procentowy udziału liczby dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w odniesieniu do liczby dzieci w pieczy zastępczej ogółem (rodzinnej i instytucjonalnej) na koniec roku⁵ (z 75,95% w 2019 r. do 74,36% w 2021 r.).

Podejmowane przez PCPR działania stanowiły realizację celów zawartych w „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021”, ukierunkowane były w szczególności na wsparcie istniejących form pieczy zastępczej, zwiększenie liczby funkcjonujących rodzin zastępczych oraz na promocję rodzicielstwa zastępczego.

NIK zauważa, że wpływ na wielkość przedstawionych wyżej danych odnoszących się do procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej miały również czynniki niezależne od PCPR, jednak w ocenie Izby w działaniach podejmowanych na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego zabrakło informacji o możliwych przewidzianych ustawą o pieczy zastępczej formach wsparcia fakultatywnego oraz zastosowania zachęt dodatkowych w postaci np. podwyższenia świadczeń wypłacanych rodzinom czy zwiększenia kwoty wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych do wysokości równej co najmniej wynagrodzeniu minimalnemu. Nieadekwatne do potrzeb finansowanie rodzin zastępczych było, jak wskazali ankietowani, jedną z głównych przyczyn niskiej liczby zgłoszeń kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Analiza dokumentacji rodzin zastępczych oraz wyniki przeprowadzonych wśród tych rodzin (w trakcie prowadzenia czynności kontrolnych) badań ankietowych świadczą, że rodziny zastępcze oraz dzieci w nich przebywające objęte były rzetelnym wsparciem psychologa, pedagoga i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w PCPR. Rodziny zastępcze podnosiły swoje umiejętności wychowawcze podczas organizowanych dla nich i odpowiadających na aktualne problemy szkoleń. W czasie trwania epidemii COVID-19 z rodzinami zastępczymi utrzymywano kontakt on-line.

Nieprawidłowości w procesie kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych polegające na niedopełnieniu obowiązku udokumentowania miejsca zameldowania i/lub źródła dochodu (o których mowa w art. 42 ust. 1 pkt 6 i art. 42 ust. 3 ustawy o pieczy zastępczej) stwierdzono w trzech z dziecięciu objętych kontrolą postępowań. Szkoleń kandydatów na rodziny zastępcze dokonywano na podstawie aktualnych, zatwierdzonych przez właściwego Ministra programów, obejmujących zagadnienia odnoszące się zarówno do opieki, wychowania dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej jak i aspektów prawnych i administracyjnych dotyczących funkcjonowania rodzin zastępczych.

Niezgodna z przepisami ustawy o pieczy zastępczej realizacja zadań przez PCPR jako organizatora pieczy zastępczej dotyczyła także:

- niezapewnienia na posiedzeniach w sprawie oceny sytuacji dziecka udziału wszystkich osób wskazanych w art. 130 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej oraz braku należytej staranności w sporządzaniu protokołów z tych posiedzeń,
- braku współpracy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z asystentem rodziny lub innym przedstawicielem podmiotu organizującego pracę z rodziną podczas

⁵ Wskaźnik stosowany w Informacji Rady Ministrów o realizacji ustawy o pieczy zastępczej, corocznie publikowanej na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. Dalej: wskaźnik deinstytucjonalizacji.

- opracowywania planu pomocy dziecku, o której mowa w art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy o pieczy zastępczej,
- niemodyfikowania planów pomocy dziecku lub modyfikowania tych planów poza posiedzeniem w sprawie oceny sytuacji dziecka, tj. z naruszeniem art. 129 pkt 3 i art. 130 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej,
- niedopełnienia obowiązku wynikającego w art. 38 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej w zakresie dochodzenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz jednego z 10 dzieci, których dokumentacja została poddana analizie,
- niezawarcia wymaganych informacji (wskazanych w art. 54 ust. 3 ustawy o pieczy zastępczej) we wszystkich (trzech) umowach zlecenia podpisanych w okresie objętym kontrolą z rodzinami zastępczymi zawodowymi oraz wskazaniu nieprawidłowej podstawy prawnej zawarcia dwóch z tych umów,
- wykazania nieprawidłowych danych w zakresie liczby rodzin zastępczych w jednym z sześciu podlegających kontroli sprawozdań rzeczowo-finansowych dotyczących pieczy zastępczej, przekazywanych Wojewodzie Lubelskiem zgodnie z art. 176 pkt 6 ustawy o pieczy zastępczej,
- wykazania nieprawidłowych informacji w zakresie ukończenia szkolenia przez jedną z 10 rodzin zastępczych, których dokumentacja została poddana analizie, w prowadzonym przez PCPR na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej - rejestrze danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności

OBSZAR

Programowanie i realizacja zadań na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej

Opis stanu faktycznego

1. Rozpoznanie sytuacji pieczy zastępczej, monitorowanie potrzeb oraz promocja rodzinnych form pieczy zastępczej

1.1. Diagnoza systemu pieczy zastępczej była zawarta w „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021”⁶. Została opracowana przez PCPR na podstawie informacji i danych (za lata 2017-2018⁷) otrzymanych od funkcjonujących na terenie powiatu podmiotów, instytucji oraz rodzin zastępczych. Jak wynika z przedłożonych do kontroli dokumentów przed opracowaniem „Programu” PCPR zasięgało informacje:

- od dyrektorów szkół funkcjonujących na terenie Powiatu (w zakresie liczby dzieci objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną),
- z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie⁸ (w zakresie liczby dzieci z powiatu zakwalifikowanych do przysposobienia oraz liczby adopcji dzieci krajowych i międzynarodowych),
- ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu (w zakresie m.in: liczby rodzin wychowujących małoletnie dzieci korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, powodów udzielania pomocy rodzinom wychowującym małoletnie dzieci, form pomocy, liczby wniosków skierowanych do sądu rodzinnego w sprawach dotyczących opieki nad dziećmi, liczby rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, którym przydzielono asystenta rodziny, placówek świadczących specjalistyczne poradnictwo dla rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej,

⁶ Dalej: „Program”.

⁷ Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 r. lub na dzień przekazania informacji.

⁸ Dalej: ROPS.

- Sądu Rejonowego w Zamościu.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że w tworzeniu głównych założeń „Programu” brali udział koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, psycholog i pedagog zatrudnieni w Centrum. W trakcie monitorowania sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, organizowanych dla rodzin zastępczych szkoleń i grup wsparcia prowadzili oni rozmowy na temat potrzeb oraz oczekiwań rodzin zastępczych w zakresie form wsparcia, poradnictwa specjalistycznego, szkoleń itp. Informacje w tym obszarze były podstawą do zdefiniowania celu głównego „Programu” oraz poszczególnych celów szczegółowych.

Podsumowanie „Diagnozy systemu pieczy zastępczej w powiecie zamojskim”⁹ stanowiła analiza SWOT wskazująca zalety i szanse oraz wady i zagrożenia odnoszące się do pieczy zastępczej.

W „Diagnozie” nie wskazano zagrożeń rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej (tj. np. nieadekwatnego do oczekiwań i zakresu zadań wsparcia merytorycznego i finansowego rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka czy zbyt małego zaangażowania finansowego ze strony Powiatu i budżetu państwa na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej) oraz nie ustalono wskaźnika deinstytucjonalizacji.

Realizacji wniosków wynikających z diagnozy miała służyć promocja rodzicielstwa zastępczego oraz zwiększenie zakresu i form wsparcia rodzin zastępczych i rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. W okresie obowiązywania „Programu” diagnoza nie była aktualizowana.

(akta kontroli tom I str. 29-51, tom II str. 8-12, 229-237)

1.2. W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego podejmowano działania polegające na:

- zorganizowaniu punktu informacyjnego podczas dożynek w jednej z gmin na terenie Powiatu (w 2019 r.), w którym rozpowszechniano informacje o poszukiwaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rozdawano ulotki i plakaty propagujące rodzicielstwo zastępcze,
- zamieszczaniu informacji o poszukiwaniu rodzin zastępczych w Biuletynie Informacji Publicznej, na tablicy ogłoszeń w siedzibie Centrum oraz na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Zamościu (dalej: Starostwo),
- zorganizowaniu w 2020 r. konkursu plastycznego dla dzieci i młodzieży pozostającej w pieczy zastępczej pt. „Garść radości szczypta złości – namaluj swoje emocje” pod honorowym patronatem Starosty Zamojskiego¹⁰ (uczestnicy konkursu otrzymali nagrody i dyplomy, a prace plastyczne zebrane w ramach konkursu zostały wydrukowane jako kalendarz na 2021 r.),
- nagraniu spotu reklamowego (w 2021 r.) promującego ideę rodzicielstwa zastępczego w Powiecie, którego celem było pozyskanie nowych rodzin zastępczych (zamieszczonego na stronie internetowej PCPR i Starostwa).

(akta kontroli tom I str. 193-197, II str. 13-27)

Prowadzone przez PCPR działania promocyjne nie przyniosły oczekiwanego efektu. W okresie objętym kontrolą tylko jedna rodzina (w 2021 r.) zgłosiła chęć pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

(akta kontroli tom I str. 316-319)

Wynikające z przepisów informacje oraz bieżące ogłoszenia dotyczące pieczy zastępczej w Powiecie, tj. w zakresie wsparcia dla rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych, szkoleń kwalifikacyjnych, organizowanych konkursach, warunkach

⁹ Dalej: Diagnoza.

¹⁰ Dalej: Starosta.

jakie muszą spełnić kandydaci na rodzinę zastępczą znajdowały się na stronie internetowej PCPR. Powyższe informacje nie wskazywały jednak procedury ubiegania się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz wykazu dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku – w każdym przypadku zawierały wskazanie osób mogących udzielić bardziej szczegółowych informacji w powyższym zakresie.

(akta kontroli tom II str. 220-227)

1.3. Zestawienia potrzeb w zakresie pieczy zastępczej przedstawiano Zarządowi Powiatu w sprawozdaniach z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej sporządzonych za lata 2019-2020 oraz w sprawozdaniach z działalności PCPR. W wykazie potrzeb na 2020 r. wskazano m.in. promocję rodzicielstwa zastępczego w kierunku powstawania nowych zawodowych form rodzinnej pieczy zastępczej, zwłaszcza dla dzieci w wieku poniżej 10 lat, utworzenie rodziny zawodowej dla trójki dzieci, zaś w wykazie potrzeb na 2021 r. także utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego oraz specjalistycznej rodziny zastępczej zawodowej.

W ww. wykazach potrzeb zwrócono uwagę na konieczność zapewnienia odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach opieki zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki rodziców oraz odpowiednich warunków, adekwatnych do zapotrzebowania dzieci i możliwości finansowych Powiatu.

Wykazu potrzeb w zakresie pieczy zastępczej nie zawierało sprawozdanie z efektów pracy organizatora pieczy zastępczej sporządzone za 2021 r. ponieważ, jak wyjaśniła Dyrektor PCPR, zestawienie potrzeb zostało przedstawione Zarządowi Powiatu w sprawozdaniu z działalności PCPR za 2021 r.

(akta kontroli tom I str. 66-95, 102-134, tom II str. 13-27, 286-300)

1.4. PCPR w okresie objętym kontrolą nie zgłaszało do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej postulatów odnoszących się do zmian prawnych i organizacyjnych, mających na celu wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej.

Jako wymagające uregulowania (doprecyzowania) Dyrektor PCPR wskazała następujące kwestie dotyczące pieczy zastępczej:

- zamieszkiwanie rodziców biologicznych z rodziną zastępczą;
- przyznanie rodzinie zastępczej ustanowionej na okres tymczasowy dofinansowania w formie jednorazowego świadczenia na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka;
- zapewnienie przez Powiat przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich – art. 180 pkt 10 ustawy o pieczy zastępczej;
- konieczność zgłaszania 16-17 – latków do ośrodka adopcyjnego;
- obowiązkowe wsparcie rodziny biologicznej dziecka umieszczonego w pieczy przez asystenta rodziny lub w przypadku braku współpracy rodziny biologicznej z asystentem;
- skrócenie okresu wystąpienia do sądu z wnioskiem o uregulowania sytuacji prawnej dziecka maksymalnie do 6 miesięcy;
- organizacji przez Powiat szkoleń dla rodziny zastępczej ustanowionej na czas tymczasowy w sytuacji kiedy nie ma większej liczby kandydatów do odbycia szkoleniem (np. jedna rodzina jest zgłoszona);
- odbierania dziecka z rodziny biologicznej przez pracowników PCPR w celu umieszczenia go w pieczy zastępczej obowiązkowo w obecności kuratora sądowego.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że na terenie Powiatu proces deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej przebiegał dynamicznie. Reorganizacja placówek opiekuńczo - wychowawczych odbyła się na przełomie dwóch lat (2018-2019).

(akta kontroli tom I str. 193-197, tom II str. 249-255)

1.5. Uchwalony przez Radę Powiatu (zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o pieczy zastępczej) „Program” zawierał zagadnienia związane z deinstytucjonalizacją pieczy zastępczej. Jednym z jego celów szczegółowych było przekształcenie istniejących form instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez podjęcie działań w kierunku zmniejszenia liczby miejsc statutowych celem dostosowania placówek opiekuńczo-wychowawczych do obowiązujących przepisów prawa. Jako oczekiwany efekt realizacji „Programu” wskazano także zmniejszenie liczby dzieci w wieku poniżej 10 roku życia przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych.

Podstawę do opracowania „Programu” stanowiła, będąca jego elementem, „Diagnoza systemu pieczy zastępczej w powiecie zamojskim” (opisana w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia). „Program” został opracowany na bazie dotychczasowych doświadczeń PCPR oraz uwzględniał organizację opieki i wychowania w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej na terenie Powiatu.

Analiza SWOT¹¹ zawarta w „Programie” wskazywała na zalety i szanse związane z funkcjonowaniem i rozwojem pieczy zastępczej oraz wady (brak chętnych osób do tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej; mała liczba rodzin zastępczych, w tym specjalistycznych; brak rodzin pomocowych i wspierających; brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie pieczy zastępczej) i zagrożenia (ubożenie i dysfunkcjonalność rodzin, co prowadzi do niewydolności wychowawczych, brak chęci współpracy przez rodziny znajdujące się w kryzysie, brak ofert w kierunku aktywizacji zawodowej).

Celem głównym „Programu” był rozwój nowych oraz wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie powiatu, a cele szczegółowe zawarto w czterech obszarach:

- wspieranie istniejących rodzinnych form pieczy zastępczej;
- promocja rodzicielstwa zastępczego i zwiększenie liczby funkcjonujących rodzin zastępczych;
- powrót dziecka do rodziny biologicznej bądź umieszczenie go w rodzinie przysposabiającej;
- przekształcanie istniejących form instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Każdemu z ww. celów przyporządkowano działania służące ich realizacji (osiem dla celu nr 1, dziewięć dla celu nr 2, cztery dla celu nr 3 i dwa dla celu nr 4). Jako realizatorów tych działań wymieniono: PCPR - Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej (pedagog, psycholog, koordynatorzy pieczy zastępczej), asystentów rodzin oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze.

W „Programie” określono limit rodzin zastępczych zawodowych, i tak: na lata 2019-2021 łącznie zaplanowano utworzenie czterech rodzin to jest: na 2019 r. zaplanowano utworzenie dwóch rodzin zawodowych dla więcej niż trojga dzieci; na 2020 r. zaplanowano utworzenie jednej rodziny dla trojga dzieci, na 2021 r. zaplanowano utworzenie jednej rodziny zawodowej specjalistycznej.

¹¹ Z angielskiego: mocne strony (strengths), słabości (weaknesses), możliwości (opportunities) i zagrożenia (threats).

Określona limitem maksymalna liczba rodzin zastępczych nie została osiągnięta, co jak wyjaśniła Dyrektor wynikało z braku osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej bądź zawodowej specjalistycznej.

W „Programie” nie określono: sposobu jego oceny, wskaźników oraz mierników pozwalających na dokonanie oceny stopnia jego realizacji. Brak było wskazań dotyczących częstotliwości jego monitorowania i koordynowania realizacji ujętych w nim zadań.

Wskazano natomiast, że jego monitorowanie odbywać się będzie na podstawie sprawozdawczości z wykonywanych zadań oraz analizy zbieranych informacji dotyczących realizacji kierunków działań w nim zawartych. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności PCPR. Podano również, że „Program” ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb, a założenia które nie zostaną zrealizowane zostaną uwzględnione w kolejnym programie. W okresie obowiązywania „Program” nie był modyfikowany.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że ocena stopnia wykonania celów wskazanych w ww. „Programie” dokonywana jest w corocznym sprawozdaniu z realizacji planu działalności PCPR. „Program” nie był poddany ewaluacji ze względu na brak potrzeb w tym zakresie. W latach 2019-2021 do Centrum nie dotarły dodatkowe informacje dotyczące realizacji działań ujętych w „Programie”, które mogłyby zostać poddane analizie. Dyrektor wskazała, że w trakcie monitorowania sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej, PCPR utrzymuje stały kontakt z rodzinami zastępczymi, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, ośrodkami pomocy społecznej, ośrodkiem adopcyjnym, Sądem Rejonowym w Zamościu, Kuratorami II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, szkołami, do których uczęszczają wychowankowie, podmiotami leczniczymi w zakresie przygotowania dokumentacji dziecka umieszczanego w pieczy zastępczej. W trakcie tych spotkań niejednokrotnie prowadzone były rozmowy nt. potrzeby rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej zwłaszcza specjalistycznych. W latach 2019-2021 PCPR nie nawiązywało kontaktu z Kościołem, związkami wyznaniowymi czy organizacjami społecznymi. Współpraca z lokalnymi mediami miała miejsce przed 2019 r. w obszarze poszukiwania kandydatów na rodzinę zastępczą.

(akta kontroli, tom I str. 29-51, tom II str. 229-237)

2. Organizacja pieczy zastępczej w powiecie

2.1 Zarządzeniem nr 43/2011 Starosty z 6 października 2011 r. PCPR zostało wyznaczone organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej oraz regulaminami organizacyjnymi Centrum¹², w jego strukturze wyodrębniono Dział do spraw pieczy zastępczej, a w ramach Działu – Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej w którego skład wchodziły następujące stanowiska: pedagog (jeden etat), psycholog (jeden etat)¹³ i koordynatorzy pieczy zastępczej (dwa etaty).

(akta kontroli tom I str. 164, tom II str. 301)

2.2. W okresie objętym kontrolą na terenie Powiatu funkcjonowały dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze, a rodzinną pieczę zastępczą stanowiły:

¹² W okresie objętym kontrolą obowiązywały dwa regulaminy organizacyjne PCPR, tj. stanowiące załączniki do uchwały Zarządu Powiatu w Zamościu nr 10/2017 z 18 stycznia 2017 r. oraz nr 134/2019 z 17 lipca 2019 r.

¹³ Od 6 października 2021 r. zatrudniona na stanowisku kierownika Zespołu w Dziale do spraw pieczy zastępczej.

- w 2019 r. - 52 rodziny zastępcze, w tym 30 (57,7%) spokrewnionych, 19 (36,5%) niezawodowych i trzy (5,8%) zawodowe;
- w 2020 r. – 42 rodziny zastępcze, w tym 23 (54,8%) spokrewnione, 16 (38,1%) niezawodowych i trzy zawodowe (7,1%);
- w 2021 r. - 48 rodzin zastępczych, w tym 27 (56,3%) spokrewnionych, 17 (35,4%) niezawodowych i cztery (8,3%) zawodowe.

(akta kontroli tom I str. 316-319)

2.3.-2.4. W latach 2019-2021 w pieczy zastępczej zostało umieszczonych 62 dzieci, w tym 37 (59,7%) w rodzinach zastępczych, tj.:

- w rodzinach zastępczych spokrewnionych 13, (dziewięcioro w 2019 r. i czworo w 2021 r.),
- w rodzinach zastępczych niezawodowych 16, (ośmioro w 2019 r., jedno w 2020 r. i siedmioro w 2021 r.),
- w rodzinach zawodowych ośmioro (pięcioro w 2019 r. i troje w 2021 r.).

Pieczę zastępczą opuściło łącznie 66 dzieci, w tym rodzinną 47 (71,2%), tj.:

- rodziny zastępcze spokrewnione 22 (11 w 2019 r., dziewięcioro w 2020 r. i dwoje w 2021 r.),
- rodziny zastępcze niezawodowe 21 (sześcioro w 2019 r., ośmioro w 2020 r. i siedmioro w 2021 r.),
- rodziny zastępcze zawodowe czworo (dwoje w 2020 r. i dwoje w 2021 r.).

(akta kontroli tom I str. 316-319)

2.5.-2.7. Na koniec lat objętych kontrolą zajęte były wszystkie miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej.

W pieczy rodzinnej przebywało: 84 dzieci (w 2019 r.), 65 (w 2020 r.) i 69 (w 2021 r.) Najwięcej dzieci przebywało w rodzinach zastępczych spokrewnionych: 43 (51,2%) w 2019 r., 34 (52,3%) w 2020 r. i 36 (52,2%) w 2021 r., natomiast w rodzinach zastępczych niezawodowych i zawodowych odpowiednio: 30 (35,7%) i 11 (13,1%) w 2019 r., 22 (33,9%) i dziewięć (13,8%) w 2020 r. oraz 23 (33,3%) i 10 (14,5%) w 2021 r.

W rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało – 79 (w 2019 r.), 72 (w 2020 r.) i 78 (w 2021 r.) dzieci z terenu Powiatu zamojskiego.

(akta kontroli tom I str. 316-319)

2.8. W latach 2019-2021 powstało 20 rodzin zastępczych, a rozwiązaniu uległy 23 takie rodziny, w tym pięć spokrewnionych i trzy niezawodowe w 2019 r., siedem spokrewnionych i cztery niezawodowe w 2020 r. oraz cztery rodziny niezawodowe w 2021 r. Główną przyczyną rozwiązania rodzin zastępczych było usamodzielnienie wychowanków (14). Rozwiązanie pozostałych rodzin było związane z przeniesieniem dzieci do placówki opiekuńczo-wychowawczej (trzy), zmianą miejsca zamieszkania (dwie), przekształceniem rodziny niezawodowej w rodzinę zawodową (dwie), negatywną opinią organizatora pieczy zastępczej (jedna), powrotem do domu rodzinnego (jedna).

W trakcie kontroli do 10 rodzin, które zaprzestały pełnienia funkcji rodziny zastępczej wysłano ankiety. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK nie otrzymała odpowiedzi na pytania ankietowe od żadnej z ww. rodzin.

(akta kontroli tom I str. 316-319, tom II str. 269)

2.9. W związku z brakiem miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej PCPR poszukiwało miejsca dla dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka funkcjonujących na terenie innych powiatów.

Dyrektor wyjaśniła, że sytuacja taka wystąpiła w przypadku siedmiorga dzieci, przy czym nie otrzymano ani jednej odpowiedzi pozytywnej w tym zakresie.

Liczba dzieci z Powiatu zamojskiego przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów wynosiła: na koniec 2019 r. – ośmioro, 2020 r. – 11, 2021 r. – 13.

Według badań ankietowych¹⁴ pięć z siedmiu rodzin, na etapie starania się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej, napotkało na problemy polegające na: braku szczegółowej informacji o procedurze i terminach (jedna), zbyt długiej i skomplikowanej procedurze (jedna), braku przychylności pracowników organizatora pieczy zastępczej (jedna), długim terminie oczekiwania na szkolenie (jedna), długim okresie szkolenia (jedna) oraz przeprowadzaniem szkolenia w godzinach pracy (jedna). Najbardziej przydatnymi elementami procesu przygotowawczego wg rodzin były: przychylne nastawienie pracowników organizatora pieczy zastępczej (pięć), wsparcie specjalistów w procesie kwalifikacji i szkolenia (trzy), ciekawe szkolenia prowadzone przez zespół specjalistów (cztery). W związku ze sprawowaniem pieczy zastępczej rodziny zastępcze korzystały z pomocy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (siedem), porady i terapii psychologiczno-pedagogicznej (dwie), udziału w grupie wsparcia (dwie), udziału w szkoleniach (sześć), poradnictwa prawnego (dwie). Rodziny zastępcze nie korzystały z innych form wsparcia, ponieważ według nich nie było takiej potrzeby, przy czym jedna rodzina przyznała, że nie korzystała z pomocy wolontariuszy i ze wsparcia polegającego na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i podczas prac gospodarskich ponieważ nie wiedziała, że jest taka możliwość. Wszystkie rodziny pozytywnie oceniły pracę koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej – sześć rodzin wskazało, że jest potrzebna i skuteczna, jedna że trudno powiedzieć. Koordynator odwiedzał rodziny raz w miesiącu (jedna) lub raz na kwartał (cztery) przy czym wizyty koordynatora w okresie pandemii COVID-19 odbywały się z mniejszą częstotliwością (trzy). Do problemów utrudniających skuteczne i efektywne wykonywanie zadań zaliczyli: niskie wynagrodzenia (cztery), niskie świadczenia podstawowe (trzy), niskie lub brak wypłat świadczeń fakultatywnych (dwie), problemy opiekuńczo-wychowawcze dziecka (jedna). Jako przyczyny niskiej liczby zgłoszeń kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wskazali: małą świadomość społeczną pełnionej funkcji (pięć), brak odpowiedniego wsparcia finansowego (pięć), brak gotowości poświęcenia własnej rodziny do celów pomocy innym (cztery), brak działań promujących potrzebę wzrostu liczby rodzin zastępczych (trzy), niedocenienie przez instytucje publiczne potrzeby rozwoju pieczy zastępczej (dwie), brak odpowiednich warunków ekonomicznych w rodzinach zainteresowanych pełnieniem opieki zastępczej (dwie). Zdaniem rodzin zastępczych, aby ułatwić im wypełnianie zadań należy w szczególności zwiększyć wsparcie finansowe, zachować partnerstwo we wzajemnych kontaktach oraz zwiększyć świadomość pracodawców w zakresie konieczności ciągłego wsparcia pracowników pełniących funkcję rodziny zastępczej.

(akta kontroli tom II str. 249-255)

2.10.–2.14. W okresie objętym kontrolą, zgodnie art. 56 ustawy o pieczy zastępczej, w rodzinę zastępczą zawodową przekształciły się dwie rodziny zastępcze niezawodowe (po jednej w 2019 r. i w 2021 r.).

W całym ww. okresie w PCPR, w Zespole do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudnionych było dwóch koordynatorów. Zgodnie z 77 ust. 4 ustawy o pieczy

¹⁴ Odpowiedzi udzieliło siedem z 20 rodzin zastępczych (jedna spokrewniona i sześć niezawodowych) funkcjonujących na terenie Powiatu, do których zostały wysłane ankiety.

zastępczej nie wystąpiły przypadki objęcia wsparciem koordynatora większej niż 15 liczby rodzin.

Dyrektor PCPR nie zwracała się do Starosty o zwiększenie liczby etatów koordynatorów pieczy zastępczej.

(akta kontroli tom I str. 316-319, tom II str. 249-255)

2.15. Nie wszystkie formy wsparcia wskazane w ustawie o pieczy zastępczej zostały uruchomione przez PCPR. W okresie objętym kontrolą rodziny zastępcze nie korzystały: z pomocy wolontariuszy (art. 66 ww. ustawy), wsparcia rodziny pomocowej (art. 39 ust. 2) oraz urlopu w związku z czasowym niesprawowaniem opieki (art. 69).

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie zapewnił rodzinom zastępczym wsparcia w ww. formach z uwagi na to, iż żadna rodzina zastępcza w okresie objętym kontrolą nie zgłaszała takiej potrzeby.

(akta kontroli tom I str. 316-319, tom II str. 249-255)

Rodziny zastępcze najczęściej korzystały z porad i terapii psychologiczno-pedagogicznej, rzadziej z innych form specjalistycznego poradnictwa np. poradni zdrowia psychicznego i uzależnień (art. 47 ust. 4 i art. 180 pkt 7 lit. b ustawy o pieczy zastępczej), pomocy koordynatora pieczy zastępczej (art. 77 ustawy) oraz udziału w grupie wsparcia (art. 180 pkt 7 lit. a ustawy), zatrudnienia osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich (art. 57) oraz poradnictwa prawnego (art. 76 ust. 4 pkt 10).

(akta kontroli tom I str. 320)

2.16. W okresie objętym kontrolą do placówek opiekuńczo-wychowawczych, z powodu braku miejsc w pieczy rodzinnej, zostało skierowanych pięcioro dzieci (jedno w 2019 r. i czworo w 2020 r.). Dziesięcioro dzieci przebywało w instytucjonalnej pieczy zastępczej z naruszeniem standardu liczby i/lub wieku wychowanków, o których mowa w art. 95 ust. 1-3 ustawy o pieczy zastępczej.

Dostępne w Powiecie formy rodzinnej pieczy zastępczej nie były adekwatne do potrzeb. Z uwagi na brak osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz brak wolnych miejsc w funkcjonujących rodzinach zastępczych koniecznym było umieszczanie dzieci w wieku poniżej 10 roku życia w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z założeniami ustawy o systemie pieczy zastępczej przed okresem objętym kontrolą PCPR podejmowało działania na rzecz deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej polegające na: ograniczeniu liczby dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz likwidacji z dniem 31 sierpnia 2018 r. jednej z trzech funkcjonujących na terenie Powiatu placówek opiekuńczo-wychowawczych.

(akta kontroli tom I str. 316-319, tom II str. 249-255)

3. Dobór rodzin, szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze i do prowadzenia rodzinnych domów dziecka

3.1. Według informacji Dyrektor PCPR w latach 2019-2021 jedna rodzina (w 2021 r.) zgłosiła chęć pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W pozostałych przypadkach (ośmiu) postępowania były wszczynane po otrzymaniu przez PCPR wniosków od sądu o wydanie opinii dotyczącej wskazanych osób, w związku z trwającymi postępowaniami związanymi z umieszczeniem dzieci w ich rodzinach¹⁵.

(akta kontroli, tom I str. 190, 356, 316-319)

¹⁵ Spośród dziewięciu spraw, cztery wszczęto w 2019 r., dwie w 2020 r. i trzy w 2021 r. (z tego w jednym przypadku do dnia zakończenia czynności kontrolnych postępowanie nie zostało zakończone).

3.2. W okresie objętym kontrolą zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zostało sześć rodzin, w tym jedna w 2019 r., dwie w 2020 r. i trzy w 2021 r. natomiast przeszkolonych zostało pięć rodzin – dwie w 2020 r. i trzy w 2021 r.

(akta kontroli, tom I str. 316-317)

3.3. Obowiązujące w PCPR programy szkolenia przeznaczone dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego zostały zatwierdzone decyzją Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 29 czerwca 2018 r. Zawierały zakres programowy szkoleń określony w § 2 ust. 1 i § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkolenia dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej¹⁶, w tym m.in. następujące bloki tematyczne: psychologia rozwojowa („Przedszkolak i ja”, „Pasowanie na ucznia, „Życie z nastolatkiem i przetrwać”), piecza zastępcza („Znaczenie rodziny biologicznej w życiu dziecka”, „Problemy dotyczące rozwoju dziecka wychowywanego poza rodziną naturalną”), w każdym kryzysie ukryta jest szansa („Więzi, ich budowanie i znaczenie w życiu dziecka”, „Zaburzone wzorce przywiązania”), życie w rodzinie i przetrwać („Efektywna komunikacja z dzieckiem”, „Jak z miłością i szacunkiem wyznaczać dzieciom granice”), aspekty prawne i administracyjne pieczy zastępczej („Specyfika pieczy zastępczej, jej celu i czasowego charakteru”, „Wiedza z zakresu organizacji pobytu dziecka w rodzinie zastępczej”, „Zagadnienia opieki nad dzieckiem i możliwości uzyskania wsparcia”, „Elementy prawa rodzinnego oraz zagadnienia z zakresu praw dziecka”, „Regulacje prawne w zakresie wspierania i systemu pieczy zastępczej”), zdrowie dziecka i zachowania prozdrowotne.

W objętym kontrolą okresie nie stwierdzono przypadków nieukończenia szkoleń przez kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Dwie takie rodziny ukończyły szkolenie kwalifikacyjne zorganizowane przez inne niż PCPR podmioty.

(akta kontroli tom I str. 165-189, tom II str. 229-237, 267-268, 270-272)

3.4. Do prowadzenia rejestru rodzin zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rejestru pełniących te funkcje została upoważniona Dyrektor PCPR¹⁷. Rejestr zawierał informacje, o których mowa w art. 46 ust 2 ustawy o pieczy zastępczej oraz był na bieżąco aktualizowany.

(akta kontroli, tom I str. 163, 386-394)

3.5. Na podstawie analizy dokumentacji wybranych do kontroli 10 rodzin zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych¹⁸ oraz wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy o pieczy zastępczej, stwierdzono, że:

- w dziewięciu z 10 spraw postępowania były wszczynane po skierowaniu do PCPR przez sądy wniosków o wydanie opinii w sprawie spełnienia warunków do pełnienia funkcji rodzin zastępczych przez wskazane w tych wnioskach osoby.

¹⁶ Dz. U. z 2011 r. Nr 274, poz.1620.

¹⁷ Upoważnienie z 14 marca 2016 r.

¹⁸ Próba objęto wszystkie rodziny wpisane do rejestru rodzin zawodowych i niezawodowych w latach 2019-2021 oraz dwie, które zostały wpisane do tych rejestrów w 2018 r. Próba obejmowała osiem rodzin zastępczych niezawodowych (w tym sześć (100%) utworzonych i wpisanych do rejestru w latach 2019-2021) oraz dwie zawodowe (100%) utworzone w latach 2019-2021).

Przedmiotowe opinie, potwierdzające spełnianie przez te rodziny warunków do pełnienia funkcji rodzin zawodowych lub niezawodowych, wysyłano do właściwego sądu w terminie od czterech do 74 dni, a zaświadczenia kwalifikacyjne o spełnianiu warunków do uzyskania statusu rodziny zastępczej wystawiano w okresie od 70 do 248 dni od skierowania do PCPR wniosków przez sądy, przy czym w przypadku jednej rodziny, której postępowanie kwalifikacyjne odbyło się przed rozpoczęciem okresu kontrolnego powyższa procedura trwała 407 dni.

Przedłużenie postępowania do 248 dni w pierwszym przypadku wynikało z choroby i przebywania na kwarantannie kandydatów na rodzinę zastępczą, zaś przedłużenie postępowania do 407 dni – jak wyjaśniła Dyrektor PCPR - z braku możliwości przeszkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej spowodowanego nieposiadaniem przez PCPR zatwierzonego programu szkolenia. Dyrektor wskazała, że PCPR w 2017 r. podejmowało działania w kierunku organizacji takiego szkolenia poza Powiatem. Zwróciło się z prośbą do powiatów ościennych i Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie o możliwość przeszkolenia rodziny – jednak otrzymało odpowiedź o braku takiej możliwości. W styczniu 2018 r. w ramach współpracy z PCPR w Krasnymstawie utworzono grupę szkoleniową, na której zostali przeszkoleni kandydaci z Powiatu zamojskiego i krasnostawskiego.

- czas skierowania na szkolenia kandydatów nie przekraczał sześciu miesięcy od umieszczenia dzieci u kandydatów. Spośród 10 postępowań, w dwóch przypadkach szkolenia zostały przeprowadzone przed umieszczeniem dzieci u kandydatów, w sześciu czas trwania od umieszczenia dzieci w rodzinie do skierowania na szkolenie wahał się od dnia umieszczenia dziecka do 151 dni po tym, jak dziecko zamieszkało u kandydatów (średnio: 58 dni)¹⁹.
- nie stwierdzono przypadków odebrania lub przeniesienia do innych rodzin dzieci z powodu nieotrzymania zaświadczeń kwalifikacyjnych²⁰.
- w trzech postępowaniach stwierdzono nieprawidłowości w procesie kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Dotyczyło to nieprzestrzegania procedur obowiązujących w PCPR. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. W jednym przypadku, niektóre informacje dotyczące ustanowienia rodziny zastępczej zawodowej ustalono na podstawie dokumentacji zgromadzonej w teczce rodziny niezawodowej, zgromadzonej w ramach pełnienia nadzoru nad tą rodziną. W omawianym przypadku, nastąpiło przekształcenie rodziny niezawodowej funkcjonującej na terenie Powiatu w rodzinę zawodową.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że czas trwania procedur związanych z ustanowieniem rodziny zastępczej uzależniony był od możliwości zorganizowania i przeprowadzania szkolenia dla kandydatów na takie rodziny. Trudnością w tym zakresie jest często brak możliwości utworzenia grupy szkoleniowej ze względu na brak osób chętnych. Od czasu decyzji zatwierdzającej programy "Mam Rodzinę – Mam Moc" PCPR podejmuje działania w kierunku przeszkolenia kandydatów w okresie sześciu miesięcy – zgodnie z postanowieniem sądu w tej sprawie. W kwestii braku dokumentów w teczce rodziny, która przekształciła się z rodziny

¹⁹ W dwóch sprawach przyjęto datę rozpoczęcia szkolenia dla kandydatów. Dokumentacja PCPR nie zawierała informacji na temat daty skierowania na szkolenie.

²⁰ Zgodnie z art. 1125 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jeżeli jest to uzasadnione dobrem dziecka sąd może tymczasowo, nie dłużej jednak niż na 6 miesięcy, powierzyć pełnienie funkcji rodziny zastępczej małżonkom albo osobie niepozostającej w związku małżeńskim, którzy nie są wstępniymi albo rodzeństwem dziecka, niespełniającym warunku niezbędnych szkoleń, określonego w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczących rodzin zastępczych (Dz. U. z 2020 r. poz.1359).

niezawodowej na zawodową wskazała, że rodzina ta objęta była wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który stale monitorował sytuację dzieci umieszczonych w tej rodzinie i była oceniana i pozostawała w stałym kontakcie z PCPR – z tego względu organizator rodzinnej pieczy zastępczej posiadał wiedzę, iż spełnia ona ustawowe warunki i nie wymagał od zainteresowanych dodatkowych informacji. Rodzina zastępcza w momencie przekształcenia posiadała aktualne zaświadczenie lekarskie, opinię psychologiczną, informację z Krajowego Rejestru Sądowego oraz Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępnym ograniczonym.

(akta kontroli tom I str. 190, 356-385, tom II str. 229-237, 321-328)

3.6. W trakcie czynności sprawdzających spełnienie przez kandydatów warunków do ustanowienia ich rodziną zastępczą stwierdzono jeden przypadek, w którym ustalono, że kandydaci nie dają rękojmi do należytego sprawowania funkcji rodziny zastępczej, a zatem nie spełniają warunków określonych w art. 42 ust. 1 pkt 1 ustawy o pieczy zastępczej. W powyższej sprawie, o zaistniałym fakcie poinformowano właściwy Sąd, który zwrócił się do PCPR o wydanie stosownej opinii²¹. Ponownej weryfikacji kandydatów dokonano po upływie pół roku od wydania pierwszej opinii. W wyniku przeprowadzonej weryfikacji opinia ta nie uległa zmianie, o czym również poinformowano właściwy Sąd²². W międzyczasie, kandydaci odbyli szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej. Pomimo nieustanowienia ww. osób rodziną zastępczą dziecko – na mocy postanowienia sądu o ustanowieniu małżonków opiekunami prawnymi – nadal przebywało pod ich opieką.

Dyrektor PCPR wskazała, że nie poszukiwano dla niego innej rodziny zastępczej z uwagi na fakt adaptacji dziecka w dotychczasowej rodzinie. Pobyt dziecka w tej rodzinie został określony jako zasadny do czasu jego umieszczenia w rodzinie adopcyjnej.

(akta kontroli, tom I str. 395-404, tom II 275-276)

3.7. Szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych w przypadku 10 objętych kontrolą postępowań odbywały się na podstawie aktualnych i zatwierdzonych przez właściwego ministra do spraw społecznych programów.

(akta kontroli, tom I str. 165-189, 357-385)

3.8. Analiza danych rodzin zastępczych w rejestrze wykazała, że w jednym na 10 przypadków dane w zakresie ukończenia szkolenia były nieaktualne. Szczegółowe informacje w powyższym zakresie przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli, tom I str. 378-380)

4. Zawieranie umów z rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka

4.1. W latach 2017-2021 zawarto cztery umowy z rodzinami zastępczymi zawodowymi, w tym jedna stanowiła kontynuację wcześniej zawartej umowy, a trzy zawarto z rodzinami nowo utworzonymi w 2017 r. (jedną), w 2019 r. (jedną) i w 2021 r. (jedną).

(akta kontroli tom II str. 28-47, 249-255, 316-320)

4.2. Na podstawie „rozeznania potrzeb i dotychczasowych doświadczeń w odniesieniu do liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej” oszacowano i wskazano w „Programie” limit utworzenia czterech rodzin zastępczych

²¹ Pismo znak: PCPR.III.4309.1.4.2020 z dnia 3 grudnia 2020 r.

²² Pismo znak: PCPR.III.4309.4.2021 z dnia 31 maja 2021 r.

zawodowych. W okresie realizacji Programu będącym jednocześnie okresem objętym kontrolą utworzono dwie rodziny zastępcze zawodowe.

(akta kontroli tom I str. 29-51, 316-319)

4.3. Analiza trzech umów zawartych w okresie objętym kontrolą wykazała, że w dwóch z nich podano błędną podstawę prawną ich zawarcia oraz że umowy te nie zawierały co najmniej jednego ze wskazanych w art. 54 ust. 3 ustawy o pieczy zastępczej elementów, co szerzej zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom II str. 28-47, 238-245, 277-278)

5. Planowanie pomocy dziecku i ocena zasadności jego pobytu w pieczy zastępczej

5.1.–5.2. Badaniem objęto dokumentację jednego dziecka spośród umieszczonych w 10 przyjętych do próby rodzinach zastępczych. Ustalono, że dla każdego z nich sporządzono plan pomocy dziecku (dalej: PPD). Liczba dni od wydania postanowienia sądu o umieszczeniu w rodzinie zastępczej do sporządzenia PPD wahała się przedziale od 120 do 293 dni, przy czym PPD dla dziecka w wieku około 17 miesięcy sporządzono po 73 dniach.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że PPD sporządzane są w terminie do pierwszego posiedzenia dotyczącego oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej. Jest to okres, w którym koordynator rodzinnej pieczy zastępczej pracuje w kierunku rozpoznania potrzeb dziecka oraz rodziny i określenia celów dalszej pracy, oraz zbudowania relacji z rodziną zastępczą. W kwestii wydłużenia czasu opracowania PPD do 293 dni stwierdziła, że wynikało to z wieloprotoblowej sytuacji rodziny.

(akta kontroli tom II str. 48-188, 229-245)

5.3. Modyfikacji uległy cztery PPD, w sześciu przypadkach PPD nie były zmodyfikowane, w tym w cztery z powodu niewystąpienia istotnych zmian w życiu dziecka lub upływu krótkiego okresu czasu od jego utworzenia. Pomimo wystąpienia przesłanek do modyfikacji, PPD nie został zmodyfikowany w przypadku dwójki wychowanków, co szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom II str. 61-188, 305-311)

5.4. Zapisy w protokołach z posiedzeń w sprawie oceny sytuacji dziecka nie odnosiły się do założeń PPD oraz nie zawierały informacji o realizacji zawartych w PPD działań. Nie wynikało z nich także, czy osoby i instytucje zaangażowane w realizację PPD wywiązały się z zobowiązań w nich zawartych.

Dyrektor wskazała, że cele i realizowane działania PPD są każdorazowo omawiane podczas posiedzeń w sprawie oceny sytuacji dziecka. W opinii PCPR osoby i instytucje zaangażowane w realizację PPD wywiązują się z zobowiązań w nich zawartych. Zapisy w protokołach z posiedzeń dotyczących oceny sytuacji dziecka nie zostały doprecyzowane.

(akta kontroli tom II str. 61-188, 249-255, 305-311)

5.5. Cztery spośród 10 PPD, pomimo różnej przyczyny pobytu dzieci w pieczy zastępczej, zawierały takie same (wszystkie lub wybrane) cele oraz niewiele różniące się działania mające służyć ich realizacji. Różnice dotyczyły np. lekarzy specjalistów czy kontaktów z bliskimi osobami.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że po szkoleniu dot. opracowania PPD w 2021 r. zindywidualizowano PPD. Poprzednie, sporządzone plany pomocy dotyczyły określenia kierunków działań i pracy z dzieckiem. W kwestii podobieństw PPD wskazała, że zawierają one identyczne zapisy ze względu na to, że wymienieni małoletni w czasie sporządzania planu pomocy byli w okresie rozwojowym adolescencji. Pomimo innych przyczyn umieszczenia w rodzinie zastępczej potrzeby

małoletnich nie różnią się i wpisują się w specyfikę potrzeb charakterystycznych dla tego etapu rozwoju. Ponadto w przypadku małoletnich niemożliwym było założenie celu pracy: powrót pod opiekę rodziców biologicznych. Plan pomocy uwzględniał cele do realizowania: wspieranie procesu adaptacji dziecka w rodzinie zastępczej.

(akta kontroli tom II str. 61-188, 238-245, 305-311)

5.6. Żaden z badanych PPD nie określał celu głównego pracy z dzieckiem, a tylko jeden zawierał wykaz planowanych do osiągnięcia celów długoterminowych i krótkoterminowych.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że po szkoleniu dotyczącym PPD w 2021 r. włączono zapis o głównych celach pracy z dzieckiem.

Wskazane w PPD działania były dostosowane do określonych w nim celów, przy czym zróżnicowany był stopień szczegółowości opisu tych działań np. realizacji celu „Wspieranie procesu adaptacji wychowanka w rodzinie zastępczej” miało służyć działaniu: „Kształtowanie postawy wzajemnej akceptacji, integracja z otaczającym środowiskiem, pomoc w przezwyciężaniu pojawiających się trudności”, zaś w innym planie cel: „Rozwój edukacyjny dziecka” miał być realizowany poprzez: „Zapewnienie kształcenia, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, stały kontakt z nauczycielami, indywidualna pomoc w nauce, nadzorowanie frekwencji szkolnej, monitorowanie kwestii poprawy zagrożeń, zaopatrywanie dziecka w przybory niezbędne do nauki oraz wszelkie materiały do zajęć plastycznych”.

(akta kontroli tom II str. 61-188, 249-255, 305-311)

5.7. Żaden ze sporządzonych w okresie objętym kontrolą PPD nie zawierał podpisu asystenta rodziny lub przedstawiciela podmiotu organizującego pracę z rodziną biologiczną potwierdzającego współpracę z koordynatorem pieczy zastępczej podczas jego sporządzania, co zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

PPD zawierały natomiast podpisy opiekunów zastępczych, przy czym jeden opatrzony był wpisem rodzica zastępczego *otrzymałam do zapoznania*.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że współpraca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z rodziną zastępczą w procedurze tworzenia planu pomocy dziecku zaczyna się od momentu wyznaczenia koordynatora dla danej rodziny. Koordynator w kontakcie osobistym z rodziną uzyskuje niezbędne informacje dotyczące potrzeb dziecka, wraz z rodziną zastępczą planuje działania, których realizacja ma pomóc w osiągnięciu celu długoterminowego. Przywołany wyżej zapis w jednym z PPD odzwierciedlał sposób zaakceptowania założeń planu i przewidzianych w nim do realizacji zadań.

W Planach nie określano oczekiwanych efektów pracy z dzieckiem, a jako osoby odpowiedzialne za realizację zawartych w nich celów wskazywano rodzinę zastępczą działającą w porozumieniu z koordynatorem pieczy zastępczej oraz w przypadku wybranych celów np. rozwój emocjonalno-społeczny - psychologa.

(akta kontroli tom II str. 53-54, 87-88, 144-147, 267-268, 270-273)

5.8. Koordynatorzy pieczy zastępczej systematycznie, średnio co najmniej raz w miesiącu, kontaktowali się z rodziną zastępczą. Na okoliczność kontaktów w formie wizyt w domu rodziny, kontaktów telefonicznych czy spotkań w siedzibie PCPR sporządzali notatki, przedstawiając w nich informacje na temat funkcjonowania rodziny. Przed każdym z posiedzeń w sprawie oceny sytuacji dziecka, zgodnie z art. 4a ustawy o pieczy zastępczej psycholog dokonywała wysłuchania dziecka (którego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalały), co dokumentowała w formie notatek. Psycholog była angażowana w przypadku wystąpienia problemów, a w sytuacjach tego wymagających rozmowy z rodziną

zastępczą odbywały się w szerszym składzie z udziałem Dyrektora PCPR i kierownika Działu do spraw pieczy zastępczej.

(akta kontroli tom II str. 61-188, 305-311)

5.9. Wbrew zapisom art. 130 ust. 1 i ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej, na posiedzenia dotyczące oceny sytuacji dziecka nie zawsze zapraszano przedstawicieli OPS, tj. asystentów rodziny lub innych pracowników (np. pracowników socjalnych) z gminy właściwej dla rodziców biologicznych dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, co zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Ustalono, że uczestniczyli oni w sześciu z 32 posiedzeń, podczas których dokonywano oceny dzieci przyjętych do próby.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że powyższe wynikało z:

- zaleceń Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie z 17 kwietnia 2020 r., znak PS-II.021.14.18.2020 odnoszącego się do stanowiska Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dotyczącego oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy w sytuacji rozprzestrzenienia się wirusa SARS-CoV-2, wskazującego, że „ze względu na panującą epidemię, a co się z tym wiąże niebezpieczeństwo zarażenia się koronawirusem, udział osób wymienionych w art. 130 ustawy o pieczy zastępczej w ocenie sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej może być utrudniony lub niemożliwy. Wobec powyższego ocena sytuacji dziecka powinna być dokonywana w sposób zapewniający bezpieczeństwo wszystkich osób w niej uczestniczących, z wykorzystaniem telefonu, wideorozmowy, wideokonferencji itp. metod komunikowania się na odległość czy też oświadczeń/opinii przesyłanych drogą elektroniczną”;
- braku współpracy rodziny biologicznej z asystentem rodziny;
- niezapraszania na posiedzenia asystentów rodzin spoza powiatu zamojskiego ze względu na odległość.

Ustalono, że przed każdym posiedzeniem ds. oceny sytuacji dziecka PCPR występowało do gminy właściwej ze względu na zamieszkanie rodziców biologicznych dzieci z zapytaniem o ich funkcjonowanie w środowisku oraz możliwość ewentualnego powrotu dziecka do domu rodzinnego, a gminy na te pisma odpowiadały.

(akta kontroli tom II str. 48-188, 238-248, 305-311)

W dokumentacji jednego z posiedzeń²³ brak było informacji o zaproszeniu do udziału w nich opiekunów zastępczych, trzy protokoły z posiedzeń w sprawie oceny sytuacji dziecka zawierały podpis tylko jednej osoby – przedstawiciela PCPR, jeden protokół nie został podpisany. Do ustaleń w tym zakresie odniesiono się w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

W związku z epidemią COVID – 19 organizator pieczy zastępczej włączył do pracy z rodzinami zastępczymi komunikację on-line. Rodziny zastępcze zostały wyposażone w sprzęt komputerowy w ramach realizacji Projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”.

W dokumentacji rodzin zastępczych funkcjonujących w 2020 r. znajdowały się pisma zawierające prośbę PCPR o zainstalowanie komunikatora internetowego, założenie oraz codzienne sprawdzanie skrzynki pocztowej, przekazanie do Centrum aktualnego adresu e-mail, numeru Skype.

(akta kontroli tom II str. 23-27, 48-188, 228, 241-251, 275)

5.10. Oceny zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej przeprowadzane były z częstotliwością określoną w art. 131 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej, tj. nie

²³ Posiedzenia odbyły się: 20 stycznia, 3 i 6 kwietnia 2020 r., 30 marca i 29 kwietnia 2021 r.

rzadziej niż co 3 miesiące w przypadku dzieci poniżej 3 lat i nie rzadziej niż co sześć miesięcy w przypadku dzieci starszych.

(akta kontroli tom II str. 305-311)

5.11. Trzy modyfikacje PPD sporządzonych dla dwójki dzieci nie wynikały z ustaleń poczynionych podczas posiedzeń ds. oceny okresowej sytuacji dziecka. Zostały sporządzone przed terminem posiedzeń – co zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom II str. 124, 126-128, 155-156, 161-163, 169-171, 305-311)

5.12.-5.13. Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator pieczy zastępczej każdorazowo formułował na piśmie opinię dotyczącą zasadności jego dalszego pobytu w pieczy zastępczej, którą następnie przekazywał do właściwego sądu zgodnie z art. 131 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej. Prawidłowo realizowano obowiązki wynikające z art. 47 ust. 7 dotyczące wszczęcia postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej. W badanej próbie kontrolnej nie wystąpiły przypadki uzasadniające powrót dziecka do jego rodziny biologicznej.

(akta kontroli tom II str. 305-311)

5.14. PCPR nie zawsze realizowało czynności wynikające z art. 38 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej obligujące je do działań mających na celu uzyskanie świadczeń alimentacyjnych. Na podstawie próby dokumentacji dotyczącej 10 dzieci ustalono, że:

- czworo z nich przebywało w pieczy zastępczej przez okres krótszy niż rok,
- w trzech przypadkach PCPR nie był właściwy do dochodzenia tych świadczeń,
- w jednym przypadku wystąpiono o alimenty od rodziców dziecka, ale dokumentacja sprawy nie zawierała informacji o jej rozstrzygnięciu,
- w jednym przypadku matka dziewczynki zmarła, ojciec był nieznanym a bliski krewny dziecka stanowił dla niej rodzinę zastępczą,
- w jednym przypadku, pomimo spełniania warunku okresu przebywania dziecka w pieczy zastępczej i braku dobrowolnych wpłat rodziców, PCPR nie wystąpił do sądu z pozwem o zasądzenie alimentów od rodziców/rodzica/krewnych dzieci przebywających w pieczy, co szerzej zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom II str. 305-311)

6. Dostępność i korzystanie z uprawnień wynikających z ustawy o pieczy zastępczej

6.1. Rodziny zastępcze były informowane o możliwości skorzystania z przysługujących im, a wynikających z ustawy o pieczy zastępczej uprawnień:

- podczas szkoleń, w tym szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej (część IX: „Aspekty prawne i administracyjne pieczy zastępczej”);
- podczas rozmów z koordynatorami pieczy zastępczej oraz pozostałymi pracownikami Zespołu ds. pieczy zastępczej. W dokumentacji jednej z rodzin zastępczych zawodowych znajdowała się notatka o rodzajach świadczeń fakultatywnych przysługujących rodzinie zastępczej, sporządzona przez koordynatora pieczy zastępczej i podpisana przez opiekunów zastępczych;
- podczas spotkań rodzin zastępczych (organizowanych przed spotkaniami grup wsparcia);
- poprzez stronę internetową PCPR, przy czym nie zawarto na niej informacji w zakresie wszystkich określonych w ustawie o pieczy zastępczej rodzajów wsparcia finansowego.

W zakładce „Piecza zastępcza” wskazano zadania Zespołu ds. pieczy zastępczej np. wspieranie psychologiczne - pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą; zapewnienie rodzinom zastępczym dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym: psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej; zapewnienie rodzinom zastępczym poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego; zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą; organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza okresowo nie może sprawować opieki.

Kwestie wsparcia finansowego w postaci wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych, pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka oraz pomocy pieniężnej na pokrycie wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, wskazane były w ogłoszeniach o naborze kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że informacje dotyczące finansowych form wsparcia rodzin zastępczych dotychczas nie były umieszczane na stronie internetowej PCPR. Dodała, że informacje takie zostaną udostępnione na tej stronie.

(akta kontroli tom II str. 211, 220-227, 229-237, 267-268, 270-272)

6.2. Na podstawie dokumentacji przyjętych do próby 10 rodzin zastępczych ustalono, że:

- rodziny zastępcze zostały objęte wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- cztery rodziny skorzystały z porad i terapii psychologiczno-pedagogicznej, o której mowa w art. 47 ust. 4 ustawy o pieczy zastępczej. W dokumentach wszystkich rodzin zastępczych znajdowały się notatki służbowe potwierdzające przekazanie informacji o możliwości udzielenia tego typu wsparcia przez psychologa PCPR lub Poradnię Pedagogiczno-Psychologiczną nr 2 w Zamościu, będącą jednostką organizacyjną Powiatu;
- rodziny nie korzystały z innych form wsparcia specjalistycznego np. poradni zdrowia psychicznego i uzależnień (art. 47 ust. 4, 180 pkt 7 lit. b). Rodziny zastępcze miały możliwość skorzystania z takiego wsparcia w znajdującym się na terenie Zamościa Centrum Zdrowia Psychicznego NZOZ;
- w myśl art. 180 pkt 7 lit. a ustawy organizator pieczy zastępczej organizował grupy wsparcia dla rodzin zastępczych. Spotkania (przed ogłoszeniem stanu epidemii COVID-19) odbywały się cyklicznie raz w miesiącu. Rozmowy dotyczyły bieżących problemów rodzin lub też omawiane były zagadnienia zgłoszone podczas pierwszego spotkania w danym roku. W związku z epidemią COVID-19 działalność grup była ograniczona. Zgodnie ze „Sprawozdaniem z efektów pracy organizatora pieczy zastępczej”, w 2021 r. w ramach grupy wsparcia odbyły się jedynie dwa spotkania;
- jedna rodzina skorzystała ze wsparcia polegającego na zatrudnieniu osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarczych (na podstawie art. 57 ustawy o pieczy zastępczej);
- rodziny nie skorzystały z przerwy na wypoczynek (czasowego niesprawowania opieki), o której mowa w art. 69 ustawy o pieczy zastępczej, pomocy wolontariuszy (art. 66 ustawy) i wsparcia rodziny pomocowej (art. 39 ust. 2). Dyrektor PCPR wyjaśniła, że pomoc w ww. formach nie była zapewniona z uwagi na to, iż żadna rodzina zastępcza w okresie objętym kontrolą nie zgłaszała takiej potrzeby;

- w dokumentacji przyjętych do próby rodzin zastępczych brak było informacji na temat korzystania z poradnictwa przeciwdziałającego wypaleniu zawodowemu, o którym mowa w art. 76 ust. 4 pkt 14 ustawy. W dokumentacji jednej z rodzin znajdowało się zaproszenie do udziału w pracy warsztatowej „Wypalenie zawodowe” zorganizowanej przy okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w czerwcu 2019 r.

Kierownik Działu ds. pieczy zastępczej wyjaśniła, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie możliwości skorzystania z poradnictwa przeciwdziałającego wypaleniu zawodowemu organizował przede wszystkim grupy wsparcia dla rodzin zastępczych. Sposobem na przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego było też organizowanie szkoleń tematycznych.

- jedna z rodzin skorzystała z porady prawnej, przy czym rodziny miały możliwość korzystania z porad prawnych w działających na terenie Zamościa Punktów Nieodpłatnej Pomocy Prawnej;
- zaświadczenia o ukończeniu szkoleń znajdowały się w dokumentacji czterech rodzin objętych próbą kontrolną. W dokumentacji ośmiu znajdowały się zaproszenia do udziału w szkoleniach, spotkaniach, programach, tj. np. szkoleniu „Cyberprzemoc – jak chronić dzieci przed wykorzystaniem w sieci”; szkoleniu „Pandemiczny czas cyfrowych uzależnień. Jak zadbać o higienę cyfrową dzieci i młodzieży”; zajęciach warsztatowych „Szkoła dla rodziców i wychowawców”; spotkaniach organizowanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Zamościu w ramach cyklu „Szkoła dla rodzin zastępczych”;
- dokumentacja rodzin zastępczych nie zawierała zgłoszeń potrzeb szkoleń oraz informacji o możliwości zapewnienia opieki nad dziećmi lub organizacji zajęć dla dzieci w czasie trwania szkolenia oraz propozycji szkoleń wyjazdowych.

Kierownik Działu ds. pieczy zastępczej wyjaśniła, że rodziny zastępcze nie zgłaszały potrzeby organizacji szkoleń. Uczestniczyły w szkoleniach, jednak były to szkolenia organizowane wyłącznie z inicjatywy PCPR.

Organizator pieczy zastępczej oprócz ww. rodzajów wsparcia udzielał wsparcia dodatkowego, będącego promocją rodzicielstwa zastępczego, polegającego np. na zaproszeniu do bezpłatnego udziału w wydarzeniu kulturalnym o charakterze profilaktycznym z cyklu NIEĆPA²⁴, zaproszeniu do wzięcia udziału w 13 edycji Programu Stypendialnego "Moja przyszłość", informowaniu o badaniach przesiewowych.

W 2021 r. rodziny zastępcze otrzymały informację (w formie e-maili oraz telefonicznie) o możliwości skorzystania (w okresie pandemii) z korepetycji dla dzieci online organizowanych przez fundację. Ze wsparcia tego skorzystały trzy rodziny. Dyrektor do kontroli przedłożyła potwierdzenie przesłania wiadomości do rodzin zastępczych, w tym do jednej z rodzin zastępczych przyjętych do próby.

(akta kontroli tom I str. 316-319, tom II str. 203-209, 212-216, 267-268, 270-272, 305-311)

7. Przekształcanie placówek opiekuńczo-wychowawczych jako kierunek deinstytucjonalizacji

7.1.–7.4. W 2018 r. z dniem 31 sierpnia w związku z procesem deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej została zlikwidowana jedna z trzech działających na terenie powiatu placówek opiekuńczo-wychowawczych. Na koniec 2019 r., 2020 r. i 2021 r. na terenie powiatu funkcjonowały dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze. Ustalona decyzją Wojewody Lubelskiego liczba miejsc w tych placówkach wynosiła

²⁴ Ogólnopolska kampania profilaktyczna „NIEĆPA” zorganizowana przez Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Zarząd Główny.

14, przy czym na koniec ww. lat przebywało w nich odpowiednio: 18, 15 i 19 dzieci. Wytucznych dotyczących minimalnego wieku dzieci nie spełniono w jednej placówce na koniec 2021 r. i w dwóch na koniec 2019 r. i 2020 r.

(akta kontroli tom I str. 316-319)

7.5. Z naruszeniem art. 95 ust. 1-3 ustawy o pieczy zastępczej tj. z przekroczeniem limitu liczby dzieci w placówce (14) umieszczono troje dzieci (na koniec 2019 r.) zaś liczba dzieci przebywających w placówce niezgodnie z ustalonym kryterium wieku (poniżej 10 lat) wynosiła po dwoje na koniec 2019 r. i 2020 r. i troje na koniec 2021 r.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że przyczyną umieszczenia w placówce opiekuńczo - wychowawczej trójki rodzeństwa była konieczność wykonania postanowienia Sądu. Ze względu na to, iż Dom Dziecka Nr 1 w Zwierzyńcu dysponował jednym wolnym miejscem zaistniała potrzeba wnioskowania do Wojewody Lubelskiego o wydanie zezwolenia na pobyt w tym Domu Dziecka, w tym samym czasie 16 dzieci. Powodem umieszczenia w placówkach opiekuńczo-wychowawczych siedmiorga dzieci niespełniających kryterium wieku było: brak wolnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej oraz konieczność wykonania orzeczeń sądowych. W pięciu przypadkach były to dzieci umieszczone wraz z rodzeństwem, natomiast w dwóch ze względu na to, iż postanowienia te posiadały klauzulę natychmiastowej wykonalności. Ze względu na brak wolnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej, kierując się wyjątkową sytuacją, w której nie było możliwości natychmiastowego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, mając na uwadze przede wszystkim dobro dzieci Dyrektor PCPR podjęła decyzję o skierowaniu ww. małoletnich do placówek opiekuńczo-wychowawczych.

(akta kontroli tom I str. 316-319, tom II str. 256-266)

7.6-7.7. W okresie objętym kontrolą z pieczy instytucjonalnej do rodzinnej pieczy zastępczej przeniesiono jedno dziecko (w 2021 r.) zaś z rodzinnej pieczy zastępczej do pieczy instytucjonalnej pięcioro dzieci, tj. troje w 2019 r., i po jednym w latach 2020-2021.

Przyczyną zmian postanowień sądu w zakresie rodzaju pieczy zastępczej, tj. przeniesienia małoletnich z pieczy rodzinnej do pieczy instytucjonalnej było w dwóch przypadkach samowolne opuszczenie rodziny zastępczej, w trzech²⁵ rezygnacja ze sprawowania opieki na dziećmi w związku z problemami wychowawczymi i mieszkaniowymi opiekunów.

(akta kontroli tom I str. 316-319, tom II str. 189-202, 249-255)

7.8. Wskaźnik deinstytucjonalizacji wyniósł na koniec 2019 r. – 75,95%, 2020 r. – 77,78% i na koniec 2021 r. – 74,36%.

Średnia liczba dzieci z innych powiatów przebywających w okresie objętym kontrolą w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu zamojskiego wynosiła 15, zaś średnia liczba dzieci z Powiatu przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów - 11²⁶.

(akta kontroli tom I str. 249-255, 316-319)

7.9. Z powodu braku miejsc w pieczy rodzinnej do placówek opiekuńczo-wychowawczych, z naruszeniem standardu liczby i/lub wieku wychowanków skierowano łącznie pięcioro dzieci (jedno w 2019 r. i czworo w 2021 r.).

²⁵ Rodzeństwo, w wieku powyżej 10 lat.

²⁶ Liczba dzieci z powiatu zamojskiego przebywających w pieczy zastępczej rodzinnej na terenie innych powiatów wynosiła: na koniec 2019 r. – ośmioro dzieci, 2020 r. – 11, 2021 r. – 13, zaś liczba dzieci z innych powiatów przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu zamojskiego wynosiła: na koniec 2019 r. – 24, 2020 r. – dziewięcioro, 2021 r. – 11.

Uwzględniając liczbę dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z naruszeniem ww. standardów, liczbę wolnych miejsc w pieczy rodzinnej oraz średnioroczny napływ i odpływ dzieci z pieczy zastępczej ustalono, że dla zastąpienia pieczy instytucjonalnej formami rodzinnymi pieczy zastępczej niezbędne byłoby utworzenie w pieczy rodzinnej: 17 miejsc 2019 r., dwóch w 2020 r. i 10 w 2021 r.

(akta kontroli tom I str. 316-319)

8. Finansowanie pieczy zastępczej

8.1.-8.3. Dyrektor wyjaśniła, że PCPR planując wydatki budżetowe na rok następny dokonuje konsultacji z zespołem ds. rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie liczby rodzin zastępczych, liczby dzieci oraz planowanych form wsparcia.

Wykonanie wydatków na realizację zadań związanych z funkcjonowaniem rodzinnej pieczy zastępczej (rozdział 85508 - rodziny zastępcze) wyniosło: w 2019 r. 1618,1 tys. zł, co stanowiło 98,8% planu po zmianach (1638,3 tys. zł), w 2020 r. 1592,4 tys. zł, to jest 84,9% planu (1876,2 tys. zł), a w 2021 r. 1578,7 tys. zł, to jest 85,4% planu (1847,8 tys. zł). Wydatki te stanowiły odpowiednio: 93,5% pierwotnie zaplanowanych środków na to zadanie w 2019 r., (1730,6 tys. zł), 83,2% planu pierwotnego na 2020 r. (1912,9 tys. zł) i 83,6% planu na 2021 r. (1887,8 tys. zł).

W trakcie roku, plan wydatków był zmieniany, w celu dostosowania do potrzeb, to jest: w 2019 r. dokonano czterech zmian, w 2020 r. i trzech, w 2021 r. jednej. Zmiany wynikały m.in. z oszczędności, otrzymania dotacji na zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz zmian zaplanowanych kwot na wypłatę dodatku wychowawczego.

Według Dyrektora PCPR środki finansowe na finansowanie pieczy zastępczej w latach 2019-2021 były w pełni wystarczające.

(akta kontroli, tom I str. 316-320, 342-355, tom II str. 256-266)

8.4. Wydatki na świadczenia obowiązkowe²⁷ dla rodzin zastępczych wyniosły: 1302,4 tys. zł w 2019 r., 1239,5 tys. zł w 2020 r. i 1198,5 tys. zł w 2021 r., z tego:

- dla rodzin zastępczych spokrewnionych odpowiednio: 626 tys. zł w 2019 r., 569,5 tys. zł w 2020 r. oraz 514 tys. zł w 2021 r., średnio na jedną rodzinę przypadło: 20,9 tys. zł w 2019 r., 24,8 tys. zł w 2020 r. i 19 tys. zł w 2021 r. Średnie wydatki na rodziny zastępcze spokrewnione w okresie objętym kontrolą wynosiły 569,8 tys. zł;
- dla rodzin zastępczych niezawodowych: 541,1 tys. zł w 2019 r., 484,8 tys. zł w 2020 r. i 473,2 tys. zł w 2021 r., średnio na jedną rodzinę przypadło: 28,5 tys. zł w 2019 r., 30,3 tys. zł w 2020 r. i 27,8 tys. zł w 2021 r. Średnie wydatki na rodziny zastępcze niezawodowe w okresie objętym kontrolą wynosiły 499,7 tys. zł;
- dla rodzin zastępczych zawodowych: 135,3 tys. zł w 2019 r., 185,2 tys. zł w 2020 r. i 211,3 tys. zł w 2021 r., średnio na rodzinę przypadło: 45,1 tys. zł w 2019 r., 61,7 tys. zł w 2020 r. i 52,8 tys. zł w 2021 r. Średnie wydatki na rodziny zastępcze zawodowe w okresie objętym kontrolą wynosiły 177,3 tys. zł.

(akta kontroli, tom I str. 316-320, 342-355)

8.5. W ramach świadczeń obowiązkowych rodzinom zastępczym wypłacono:

- świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka (art. 80 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej). Środki te otrzymały 54 rodziny w 2019 r., 52 w 2020 r. i 50 w 2021 r.;

²⁷ Świadczenia wymienione w art. 80 ust.1 i 1a oraz art. 81 ust. 1 oraz ust. 2, art. 83 ust. 2, art. 84 ustawy o pieczy zastępczej.

- dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (art. 80 ust. 1 a ustawy). Środki te otrzymało 46 rodzin w 2019 r., 42 w 2020 r. i 41 w 2021 r.;
- dodatek na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (art. 80 ust. 1 ustawy). Środki te otrzymały cztery rodziny w 2019 r., trzy w 2020 r. i cztery w 2021 r.;
- świadczenia wynikające z art. 83 ust. 2 ustawy należne rodzinom, w których było umieszczone więcej niż troje dzieci – jednej w 2019 r. i dwóm w latach 2020-2021.

(akta kontroli, tom I str. 316-320, tom II str. 256-266)

8.6. Wydatki na świadczenia fakultatywne dla rodzin zastępczych, (tj. dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka; świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka oraz świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania lub niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym) wyniosły: 49,1 tys. zł w 2019 r., 55,3 tys. zł w 2020 r. i 14,6 tys. zł w 2021 r.

- dla rodzin zastępczych spokrewnionych: 1 tys. zł w 2020 r. – w latach 2019-2021 rodzinom spokrewnionym nie przyznawano świadczeń fakultatywnych. Kwotę powyższą wypłacono jednej rodzinie, jednorazowo na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka.

Średnie wydatki dla rodzin zastępczych spokrewnionych w latach 2019-2021 wynosiły 0,3 tys. zł.

- dla rodzin zastępczych niezawodowych: 47,6 tys. zł w 2019 r., 52,5 tys. zł w 2020 r., i 7,5 tys. zł w 2021 r. Średnio na jedną rodzinę przypadało: 2,5 tys. zł w 2019 r., 3,3 tys. zł w 2020 r. i 0,4 tys. zł w 2021 r. Średnie wydatki dla rodzin zastępczych niezawodowych w latach 2019-2021 wynosiły 35,9 tys. zł;
- dla rodzin zastępczych zawodowych: 1,5 tys. zł w 2019 r.; 1,8 tys. zł w 2020 r., i 7,1 tys. zł w 2021 r. Średnio na rodzinę przypadało: 0,5 tys. zł w 2019 r., 0,6 tys. zł w 2020 r. i 1,8 tys. zł w 2021 r. Średnie wydatki dla rodzin zastępczych zawodowych w latach 2019-2021 wynosiły 3,5 tys. zł.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że główną przyczyną zmniejszenia wypłat świadczeń fakultatywnych dla rodzin niezawodowych była zmiana miejsca zamieszkania rodziny zastępczej (powiatu), przez rodzinę korzystającą ze świadczeń zaś zwiększenia wypłat dla rodzin zawodowych – przyznanie świadczenia na utrzymanie lokalu – na podstawie złożonego przez tę rodzinę wniosku.

(akta kontroli, tom I str. 316-320, 344-355, tom II str. 255-256)

8.7. Świadczenie fakultatywne otrzymało: osiem rodzin w 2019 r., siedem w 2020 r. i cztery w 2021 r.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą do PCPR wpłynęło 50 wniosków o przyznanie świadczeń z art. 83 ustawy o pieczy zastępczej – z tego 49 zostało rozpatrzonych pozytywnie. Wnioski te najczęściej dotyczyły przyznania świadczeń na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka oraz przyznanie środków finansowych na utrzymanie lokalu mieszkalnego. Najmniej wniosków dotyczyło dofinansowania do wypoczynku poza miejscem zamieszkania. Jeden z wniosków złożonych przez rodzinę zastępczą dotyczący dofinansowania do wypoczynku poza miejscem zamieszkania został rozpatrzony negatywnie z uwagi na fakt niewyrażenia zgody na przez powiat pochodzenia na przekazanie środków na ten cel.

(akta kontroli, tom I str. 316-320, tom II str. 255-256)

8.8. Wydatki na poszczególne świadczenia fakultatywne dotyczyły:

- dofinansowania do wypoczynku poza miejscem zamieszkania w kwocie 1,4 tys. zł w 2019 r. W pozostałych latach nie wypłacano świadczeń z tego tytułu;
- świadczeń na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanych dzieci: 13,5 tys. zł w 2019 r., 10,8 tys. zł w 2020 r. oraz 4 tys. zł w 2021 r.;
- dofinansowania wydatków na utrzymanie lokalu mieszkalnego: 33,2 tys. zł w 2019 r., 44,5 tys. zł w 2020 r. i 10,6 tys. zł w 2021 r.;
- dofinansowanie kosztów remontu: 1 tys. zł w 2019 r. W pozostałych latach nie ponoszono wydatków z tego tytułu.

(akta kontroli, tom I str. 316-320, tom II str. 255-266)

8.9. Zasady przyznawania świadczeń na realizację zadań wynikających z ustawy o pieczy zastępczej zostały określone w Zarządzeniu nr 26/2016 Starosty z dnia 15 lipca 2016 r. Objęto nim zagadnienia dotyczące: dofinansowania wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania (załącznik nr 1); przyznawania jednorazowego świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka (załącznik nr 2); przyznawania jednorazowych lub okresowych świadczeń na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki (załącznik nr 3); przyznawania środków finansowych na pokrycie kosztów związanych z utrzymaniem lokalu mieszkalnego (załącznik nr 4); przyznawania świadczeń na pokrycie kosztów niezbędnych remontów (załącznik nr 5) oraz zasad zatrudniania w rodzinach zastępczych zawodowych i niezawodowych osób do sprawowania opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich (załącznik nr 6). W każdej z wymienionych procedur wskazano, że w szczególnie uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość odstąpienia od tych zasad.

(akta kontroli, tom I str. 323-328)

8.10. Średnia miesięczna wysokość wydatków na wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych wyniosła: 2,2 tys. zł w 2019 r., 2,7 tys. zł w 2020 r. oraz 2,8 tys. zł w 2021 r.

(akta kontroli tom I str. 316-320)

8.11.-8.13. Średnie, miesięczne wydatki Powiatu na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej wyniosły: w 2019 r. 7,9 tys. zł, w 2020 r. 6,3 tys. zł i w 2021 r. 7,4 tys. zł i były wyższe od średnich miesięcznych wydatków na opiekę i wychowanie dzieci w rodzinach zastępczych, tj:

- w rodzinie spokrewnionej o 7,2 tys. zł w 2019 r., o 5,6 tys. zł w 2020 r. i o 6,7 tys. zł w 2021 r. W całym okresie objętym kontrolą średnie miesięczne wydatki związane z utrzymaniem dziecka w rodzinie spokrewnionej kształtowały się na poziomie 0,7 tys. zł;
- w rodzinie niezawodowej o 6,8 tys. zł w 2019 r., o 5,1 tys. zł w 2020 r. i o 6,3 tys. zł w 2021 r. Średnie miesięczne wydatki związane z utrzymaniem dziecka w rodzinie zastępczej niezawodowej wynosiły: 1,1 tys. zł w 2019 r. i w 2021 r. oraz 1,2 tys. zł w 2020 r.;
- w rodzinie zawodowej o 6 tys. zł w 2019 r., o 4,3 tys. zł w 2020 r. i o 5 tys. zł w 2021 r. Średnie miesięczne wydatki związane z utrzymaniem dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej wynosiły: 1,9 tys. zł w 2019 r., 2 tys. zł w 2020 r. i 2,4 tys. zł w 2021 r.

W najtańszej formie pieczy zastępczej, tj. w rodzinach zastępczych spokrewnionych przebywało w okresie kontrolowanym ok. 52% dzieci wymagających opieki.

(akta kontroli tom I str. 316-320)

8.14. Wydatki Powiatu wyniosły ogółem: 108 040,2 tys. zł w 2019 r.; 100 082,4 tys. zł w 2020 r. i 102 129,6 tys. zł w 2021 r., z czego udział wydatków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i system pieczy zastępczej pozostawał na zbliżonym poziomie i wynosił: 4,1% w 2019 r. (4415,2 tys. zł), 4,3% w 2020 r. (4258,7 tys. zł) oraz 4% w 2021 (4113,1 tys. zł). Wydatki w rozdziale 85504 wspieranie rodziny poniesione w 2020 r. kształtowały się na poziomie 369,8 tys. zł, wydatki w rozdziale 85508 rodziny zastępcze wyniosły w 2019 r. - 1618,1 tys. zł, w 2020 r. – 1592,4 tys. zł a w 2021 r. – 1578,7 tys. zł zaś w rozdziale 85510 działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych odpowiednio: 2797,1 tys. zł, 2296,5 tys. zł i 2534,4 tys. zł.

Spośród wydatków na te zadania:

- wydatki na promocję pieczy zastępczej poniesiono wyłącznie w 2021 r. w kwocie 5,1 tys. zł;
- wydatki na zatrudnienie dwóch koordynatorów pieczy zastępczej wyniosły: 75,3 tys. zł w 2019 r., 69,2 tys. zł w 2020 r. oraz 73 tys. zł w 2021 r.;
- koszty szkoleń dla kandydatów i prowadzących różne formy pieczy zastępczej wyniosły: 0,2 tys. zł w 2020 r. i 0,4 tys. zł w 2021 r. W 2019 r. nie ponoszono wydatków z tego tytułu.

W związku z brakiem rodzin pomocowych nie ponoszono wydatków na ich funkcjonowanie.

(akta kontroli, tom I str.316-320, 344-355)

8.15. Na podstawie próby dokumentacji dotyczącej 10 rodzin ujętych w rejestrach rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych w latach 2019-2021 stwierdzono, że siedem rodzin korzystało z fakultatywnych form wsparcia finansowego, w łącznej wysokości 94,2 tys. zł, w tym: w 2019 r. 40 tys. zł, w 2020 r. 39,6 tys. zł i w 2021 r. 14,6 tys. zł. Wsparcie to zostało przeznaczone na:

- pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanych dzieci na kwotę ogółem 20,4 tys. zł, z tego: w 2019 r. 5,6 tys. zł, w 2020 r. 10,8 tys. zł i w 2021 r. 4 tys. zł. Z tej formy wsparcia skorzystało sześć rodzin;
- utrzymanie lokalu mieszkalnego w łącznej kwocie 72,6 tys. zł, z tego: w 2019 r. 33,2 tys. zł, w 2020 r. 28,8 tys. zł i w 2021 r. 10,6 tys. zł. Dofinansowaniem z tego tytułu objęto pięć rodzin;
- dofinansowanie wypoczynku poza miejscem zamieszkania dla jednej rodziny w w 2019 r. w wysokości 1,2 tys. zł.

Wszystkie złożone w tych sprawach wnioski (42) rozpatrzono zgodnie z obowiązującymi procedurami określonymi w Zarządzeniu nr 26/2016 Starosty z dnia 15 lipca 2016 r. Wnioski zostały uwzględnione, przy czym w jednostkowych przypadkach, wysokość pomocy dotycząca pokrycia kosztów związanych z potrzebami przyjmowanych dzieci została ograniczona do wysokości określonej w przywołanym Zarządzeniu (tj. do kwoty 1 tys. zł na jedno dziecko.), za wyjątkiem dziewięciu postępowań, w których wysokość tej kwoty była wyższa, co było zgodne z ustaleniami z samorządem powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, który w całości pokrywał wydatki z tego tytułu. Wysokość poszczególnych form wsparcia ustalano w wydawanych decyzjach. Łącznie w latach 2019-2021, dla wskazanych rodzin, wydano 42 decyzje.

Na podstawie analizy dokumentacji objętych kontrolą 10 rodzin stwierdzono, że nie zawierała ona innych, niż opisane powyżej, wniosków o przyznanie pomocy fakultatywnej.

(akta kontroli, tom I str. 321-341)

8.16. Wysokość wynagrodzeń dla rodzin zawodowych została określona uchwałami Rady Powiatu w Zamościu: nr XXIV/242/2018 z dnia 28 lutego 2018 r. oraz nr XI/128/2019 z dnia 23 grudnia 2019 r. Wyniosła ona odpowiednio: 2,2 tys. zł i 2,6 tys. zł miesięcznie. Wysokość przedmiotowego wynagrodzenia waloryzowano, zgodnie z art. 86 ustawy o pieczy zastępczej i wyniosła ona: 2250,60 zł w 2019 r. i 2756 zł w latach 2020-2021. W latach 2019-2020 było ono wyższe od minimalnego (2250 zł w 2019 r. i 2600 zł w 2020 r.), a w 2021 r. (2756 zł) niższe od minimalnego (2800 zł).

Kierownik wyjaśniła, że PCPR nie podwyższyło wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych w 2022 r. (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) z uwagi na brak waloryzacji świadczenia na podstawie obowiązujących przepisów. Brak wnioskowania w powyższej sprawie wynikał także z analizy projektu nowelizacji ustawy o pieczy zastępczej, zgodnie z którym miała zostać wprowadzona gwarancja, że wynagrodzenie rodzin zastępczych nie może być niższe niż kwota minimalnego wynagrodzenia. Dyrektor PCPR wskazała, że Rada Powiatu nie skorzystała z podniesienia wysokości świadczeń pieniężnych, o których mowa w art. 80, art. 81 i art. 83 ustawy o pieczy zastępczej – z uwagi na fakt, że nie było to obowiązkowe.

(akta kontroli tom I str. 316-320, tom II str. 267-268, 270-273, 275-276)

8.17. Informacje dotyczące przyznawania pomocy rodzinom zastępczym przedstawiono w pkt. 8.15 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

9. Działania kontrolne i sprawozdawczość

9.1. Stosownie do postanowień zawartych w art. 38 b ust. 1 i ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej, do kontroli rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych uchwałami Zarząd Powiatu zostały upoważnione: Dyrektor, psycholog oraz pedagog PCPR. Procedury przeprowadzania kontroli w tych instytucjach zostały określone w Uchwale nr 163/2017 Zarządu Powiatu z dnia 29 listopada 2017 r. Zdaniem Starosty nie zachodziła potrzeba realizacji kontroli w PCPR na zasadzie przewidzianej w art. 38 b ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej.

(akta kontroli, tom I, str. 204-219)

9.2.-9.4. Dyrektor PCPR wyjaśniła, że sytuacja dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej była monitorowana przez PCPR. Koordynatorzy pozostawali w stałym kontakcie z rodzinami zastępczymi. Dyrektor i pedagog PCPR pozostawali w stałym kontakcie z Dyrektorem Domu Dziecka Nr 1 w Zwierzyńcu, uczestniczyli w posiedzeniach dotyczących oceny sytuacji dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W ramach zgłaszanych potrzeb i możliwości odbywały się również wizyty w Domu Dziecka Nr 1 i 2 w Zwierzyńcu.

W latach 2019-2021 planowano przeprowadzić 17 kontroli w domach dziecka i w rodzinach zastępczych²⁸, z tego: w dwóch funkcjonujących domach dziecka (po jednej kontroli w każdym z ww. lat); w pięciu rodzinach zastępczych (dwóch niezawodowych i trzech spokrewnionych) w 2019 r., po jednej w rodzinie zawodowej, niezawodowej i spokrewnionej w latach 2020-2021. We wskazanych latach, w ramach sprawowanego nadzoru nad rodzinami zastępczymi i placówkami opiekuńczo-wychowawczymi przeprowadzono łącznie dziewięć kontroli, w tym: trzy w domach dziecka (w 2019 r. dwie: w Domu Dziecka nr 1 i nr 2 oraz w 2021 r. w Domu Dziecka nr 2), sześć w rodzinach zastępczych (wszystkie w 2019 r., objęto nimi: trzy rodziny zastępcze spokrewnione oraz trzy rodziny zastępcze niezawodowe).

²⁸ Uchwały Zarządu Powiatu: nr 10 z 11 stycznia 2019 r., nr 22 z 16 stycznia 2020 r. i nr 10 z 14 stycznia 2021 r.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

- w domach dziecka: opracowania i modyfikacji PPD, prowadzenia badań i arkuszy obserwacji psychologicznych i pedagogicznych, nieprzestrzegania terminów uzupełniania kart pobytu dziecka, nierzetelnego prowadzenia niektórej dokumentacji, w tym dotyczącej zgłaszania wychowanków do adopcji,
- w rodzinach zastępczych: nieprawidłowości związane z organizacją pobytu dzieci stwierdzono w trzech rodzinach²⁹, w tym w jednej niezawodowej i dwóch spokrewnionych. Dotyczyły one m.in. nieprawidłowych warunków mieszkaniowych (dwie rodziny), braku stałej współpracy z PCPR (jedna rodzina).

Od kontrolowanych wyegzekwowano odpowiedzi na skierowane zalecenia pokontrolne, wskazujące na ich realizację. W przypadku jednej rodziny, fakt wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości potwierdzono w trakcie wizyty monitorującej³⁰.

(akta kontroli tom I str. 204-205, 220-234, tom II str. 229-237)

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że nie przeprowadzono wszystkich wymaganych kontroli ze względu na epidemię COVID-19. W okresie tym w ramach prowadzonych działań monitorujących sytuację dziecka pozostawano w stałym kontakcie z dyrektorami domów dziecka.

(akta kontroli tom I str. 193-197, tom II str. 229-237)

9.5.-9.7. Z informacji Starosty wynikało m.in., że: PCPR zlokalizowane jest w tym samym budynku, w którym znajduje się Starostwo. Dyrektor PCPR pozostaje zatem w stałym kontakcie ze Starostą, uczestniczy również we wszystkich posiedzeniach Zarządu Powiatu, które dotyczą pieczy zastępczej. Starosta posiada bezpośredni kontakt z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (również z uwagi na liczne wyjazdy do tych jednostek), utrzymuje też bezpośredni kontakt z rodzinami zastępczymi w ramach organizowanych z nimi spotkań. Ma zatem możliwość pełnego monitorowania działalności PCPR jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto corocznie PCPR przedkłada Zarządowi i Radzie Powiatu informację z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej. W związku z powyższym w ocenie Zarządu Powiatu nie zachodziła potrzeba realizacji kontroli PCPR na zasadzie przewidzianej w art. 38 b ust. 2 ustawy o systemie pieczy zastępczej.

Z uwagi na fakt, że w latach 2019-2021 nie stwierdzono przypadków niewypełnienia swoich funkcji przez rodziny zastępcze lub wypełniania ich w sposób niewłaściwy, nie korzystano z obowiązku wynikającego z art. 71 ustawy o pieczy zastępczej, tj. zawiadomienia sądu i rozwiązania rodziny zastępczej.

W okresie objętym kontrolą do Starostwa wpłynęła jedna skarga dotycząca funkcjonowania PCPR, przy czym nie dotyczyła ona funkcjonowania pieczy zastępczej.

(akta kontroli, tom I str. 204-205, tom III str. 255-266)

9.8. PCPR terminowo przekazywało Wojewodzie Lubelskiemu sprawozdania z realizacji ustawy o pieczy zastępczej, o których mowa w art. 180 pkt 14 ustawy o pieczy zastępczej³¹. Analiza tych sprawozdań wykazała, że poza przypadkiem

²⁹ W jednej nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków bytowych, przy czym z uwagi na występujące trudności w relacjach małżeńskich zalecono podjęcie odpowiedniej terapii.

³⁰ Rodzina ta nie przekazała do PCPR odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne.

³¹ Zostały wysłane w dniach: 20 lipca 2019 r. i 31 stycznia 2020 r. za 2019 r.; 31 lipca 2020 r. i 29 stycznia 2021 r. za 2020 r. oraz 29 lipca 2021 r. i 31 stycznia 2022 r. za 2021 r.

ujęcia w sprawozdaniu za II półrocze 2019 r. błędnych danych dotyczących liczby rodzin niezawodowych, dane w nich zawartych były zgodne z dokumentacją PCPR.
(akta kontroli, tom I str. 235-315)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zawarte przez PCPR w okresie objętym kontrolą umowy o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej nie zawierały wszystkich wskazanych w art. 54 ust. 3 ustawy o pieczy zastępczej informacji, dotyczących:

- liczby dzieci powierzonych rodzinie zastępczej – dwie umowy (art. 54 ust. 3 pkt 5 ustawy),
- maksymalnej liczby dzieci, które można umieścić w danej rodzinie zastępczej – trzy umowy (art. 54 ust. 3 pkt 6 ustawy),
- wysokości kosztów utrzymania i eksploatacji lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym ma być pełniona funkcja rodziny zastępczej – trzy umowy (art. 54 ust. 3 pkt 12 a ustawy).

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że błędem jest niezrealizowanie zapisów art. 54 ust. 3 pkt 5 ustawy i art. 54 ust. 3 pkt 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a wskazanie błędnej podstawy prawnej wynika z oczywistej pomyłki. W kwestii braku w umowie informacji o wysokości kosztów utrzymania i eksploatacji lokalu mieszkalnego wskazała, że wynikało to – w jednym przypadku z przebywania w rodzinie nie więcej niż trojga dzieci, a w przypadku dwóch pozostałych umów z faktu braku możliwości określenia stałej kwoty kosztów utrzymania i eksploatacji lokalu mieszkalnego.

NIK zauważa, że przepis art. 54 ust. 3 pkt 12 a ustawy o pieczy zastępczej nie uzależnia wskazania w umowie wysokości kosztów utrzymania i eksploatacji lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym ma być pełniona funkcja rodziny zastępczej, od liczby dzieci mających przebywać w tej rodzinie.

(akta kontroli tom II str. 28-47, 238-245, 277-278)

2. W trzech postępowaniach podczas kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej nie udokumentowano spełnienia przez nich wszystkich wymogów określonych w art. 42 ustawy o pieczy zastępczej oraz wynikających z obowiązującej w PCPR procedury, wprowadzonej zarządzeniem nr 7/2014 Dyrektora PCPR z dnia 19 grudnia 2014 r.³²:

- w trzech sprawach (PCPR.I.4309.2.3.2019, PCPR.III.4309.1.2.2021, PCPR.III.4309.7.2021) od czterech kandydatów nie wyegzekwowano zaświadczenia o zameldowaniu, w celu potwierdzenia faktu przebywania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, to jest warunku wskazanego w art. 42 ust. 1 pkt 6 ustawy o pieczy zastępczej. Było to również niezgodne z wymaganiami wskazanymi w cz. II pkt 3 ppkt 8 procedury z 19.12.2014 r.;
- w jednym postępowaniu (PCPR.III.4309.7.2021) nie udokumentowano faktu posiadania stałego źródła dochodu, co najmniej jednej osoby z rodziny kandydującej do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, to jest warunku wskazanego w art. 42 ust 3 ustawy o pieczy zastępczej. Wymóg uzyskania stosownego zaświadczenia wynikał również z cz. II pkt 3 ppkt 10 przywołanej wyżej Procedury.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej składają własnoręcznie podpisane oświadczenia, w których treści wpisują m.in.

³² Zarządzenie w sprawie procedur kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze.

adres zamieszkania. Brak w dokumentacji zaświadczenia o zameldowaniu wynikał ze zwykłego przeoczenia przez pracownika. W jednym przypadku kandydat dostarczył zaświadczenie w momencie kwalifikacji na rodzinę zastępczą niezawodową w 2014 r., a w 2019 r. podczas wizyty w miejscu zamieszkania (na etapie opiniowania kandydata) ustalono, że zamieszkuje on pod tym samym adresem. W kwestii basku zaświadczenia z miejsca zatrudnienia wskazała, że kandydatka podała je w formularzu dla kandydatów. Zaświadczenie z miejsca pracy miała dostarczyć w późniejszym terminie. Brak zaświadczenia wynika z przeoczenia pracownika.

(akta kontroli tom I str. 229-237, 360-362, 366-368, 375-377)

3. Nierzetelne ujęcie w prowadzonym zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej rejestrze rodzin zastępczych za lata 2018-2019³³ informacji o tym, że rodzina nie ukończyła szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, pomimo, że szkolenie to zostało przez kandydatów ukończone 14 marca 2018 r., zaświadczenia o szkoleniu wydano w dniu 22 marca 2018 r., a zaświadczenia kwalifikacyjne wystawiono w dniu 26 marca 2018 r.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że informacja dotycząca nieukończenia szkolenia dla kandydatów została omyłkowo podana w rejestrze rodzin zastępczych, co wynikało z przeoczenia pracownika.

(akta kontroli tom I str. 229-237, 378-380)

4. Dokonywanie modyfikacji planów pomocy dziecku poza posiedzeniem w sprawie oceny sytuacji dziecka, co było niezgodne z art. 129 pkt 3 oraz art. 130 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej, zgodnie z którymi organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej w celu modyfikowania planu pomocy dziecku, która to ocena dokonywana jest na posiedzeniu. Modyfikacji dwóch PPD sporządzonych dla dwójki wychowanków dokonano w okresie od jednego do dwóch miesięcy przed terminem posiedzenia w sprawie oceny sytuacji dziecka, a modyfikacja PPD jednego wychowanka nie zawierała daty jego sporządzenia.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że modyfikacje zostały sporządzone zgodnie z potrzebami, a brak daty na jednej z nich wynika z przeoczenia koordynatora.

(akta kontroli tom II str. 124, 126-128, 132, 155-156, 161-163, 169-171, 256-261)

5. PCPR nie zmodyfikował PPD pomimo wystąpienia istotnych zmian w życiu dwóch małoletnich tj. polegających na wyznaczeniu opiekuna usamodzielnienia w pierwszym przypadku oraz pozbawieniu praw rodzicielskich rodziców i zgłoszenia do ośrodka adopcyjnego drugiego wychowanka.

Jak wynika z przedłożonej do kontroli dokumentacji dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej 21 sierpnia 2018 r., PPD sporządzono 22 października 2018 r., pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych dziecka nastąpiło na mocy postanowienia sądu z 21 stycznia 2019 r. W PPD nie zostały ujęte zagadnienia dotyczące praw rodzicielskich rodziców biologicznych dziecka oraz procesu adopcyjnego. W protokole z posiedzenia w sprawie oceny sytuacji dziecka z 10 kwietnia 2019 r. wskazano, że PPD jest realizowany zgodnie z założeniami.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że brak modyfikacji planów w związku z wyznaczeniem opiekuna usamodzielnienia w PPD pierwszego z wychowanków oraz pozbawieniem praw rodzicielskich drugiego wychowanka wynikał z przeoczenia koordynatora pieczy zastępczej. Dodała, że w związku z brakiem zasadności przysposobienia

³³ Rodzina przestała sprawować funkcję rodziny zastępczej od dnia 1 maja 2020 r., z uwagi na usamodzielnienie się dziecka.

dziecka pozbawienie praw rodzicielskich jego rodziców nie wpłynęło istotnie na założenia pierwotnego PPD.

(akta kontroli tom II str. 61-64, 79-80, 249-255, 274-275)

6. Brak współpracy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z asystentem rodziny podczas opracowywania PPD. Żaden ze sporządzonych w okresie objętym kontrolą przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej PPD nie zawierał podpisu asystenta rodziny lub przedstawiciela podmiotu organizującego pracę z rodziną biologiczną, potwierdzającego opracowanie tego planu we współpracy z tymi osobami.

Zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy o pieczy zastępczej, do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności przygotowanie, we współpracy odpowiednio z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny - we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że nieprzygotowanie PPD we współpracy z asystentem rodziny biologicznej dzieci wynikało z przeoczenia koordynatora lub braku współpracy rodziców biologicznych z asystentem rodziny. Współpraca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z asystentem rodziny skierowana jest przede wszystkim na zebranie informacji o rodzinie biologicznej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.

(akta kontroli tom II str. 61-188, 238-248)

7. PCPR nie zapewnił udziału w posiedzeniach w sprawie oceny sytuacji dziecka osób wymienionych w art. 130 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej, tj.:

— asystentów rodziny - uczestniczyli oni w sześciu z 32 posiedzeń podczas, których dokonywano oceny dzieci których dokumentację poddano badaniu, co naruszało art. 130 ust. 1 pkt 4 ustawy o pieczy zastępczej;

— opiekunów zastępczych – w dokumentacji jednej z rodzin zastępczych brak było skierowanego do niej zaproszenia na posiedzenie w sprawie oceny sytuacji dziecka³⁴ będącego pod jej opieką, co było niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 1 ustawy o pieczy zastępczej.

Ponadto w trzech posiedzeniach uczestniczyła tylko jedna osoba³⁵ (protokoły z tych posiedzeń zostały podpisane przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub psychologa PCPR), a liczba uczestników obecnych na jednym posiedzeniu³⁶ nie została ustalona, ponieważ protokół z tego posiedzenia nie został podpisany przez osoby w nim uczestniczące.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że brak udziału asystentów rodziny w posiedzeniach w sprawie oceny sytuacji dziecka wynikał m.in. z braku współpracy rodziny biologicznej z asystentem rodziny oraz nie zapraszania na posiedzenia asystentów rodzin spoza Powiatu zamojskiego ze względu na odległość. W kwestii braku zaproszenia na posiedzenie opiekunów zastępczych oraz niepodpisania jednego protokołu wyjaśniła, że wynikało to z przeoczenia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Podpis jednego pracownika PCPR na trzech protokołach z ww. posiedzeń tłumaczyła sytuacją epidemiczną, w związku z którą większość pracowników w tym czasie korzystała z zasiłku opiekuńczego.

(akta kontroli tom II str. 55-57, 119-121, 129-131, 141-143, 238-245, 249-255)

³⁴ W dniu 20 stycznia 2020 r.

³⁵ Posiedzenia odbyły się: 6 kwietnia 2020 r., 30 marca i 29 kwietnia 2021 r.

³⁶ W dniu 30 kwietnia 2020 r.

8. W sprawozdaniu rzeczowo-finansowym za II półrocze 2019 r., przekazanym przez PCPR Wojewodzie Lubelskiem zgodnie z art. 176 pkt 6 ustawy o pieczy zastępczej, zawyżono liczbę rodzin zastępczych niezawodowych. Podano, że na terenie powiatu funkcjonowało 20 takich rodzin, podczas gdy faktycznie było ich 19.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że powyższa niezgodność wynikała z omyłkowego ujęcia w sprawozdaniu rodziny niezawodowej, która przekształciła się w rodzinę zawodową.

(akta kontroli, tom I str. 316, 235-248, tom II str. 286-287)

9. Wbrew zapisom art. 38 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej w przypadku jednego z 10 dzieci, których dokumentacja została poddana analizie, pomimo spełniania warunku okresu przebywania dziecka w pieczy zastępczej i braku wpłat dobrowolnych rodziców, PCPR nie wystąpiło do sądu z pozwem o zasądzenie alimentów od jego rodziców lub krewnych.

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że nie występowało do sądu o wszczęcie postępowania w sprawie alimentów dla małoletniej z uwagi na fakt zmiany środowiska zastępczego - proces wszczęcia postępowania o ustalenie alimentów się wydłużał. W sierpniu 2018 r. dzieci zostały umieszczone w rodzinie zastępczej czasowo na pół roku. W 2019 r. nie wystąpiono do sądu o wszczęcie postępowania w sprawie ustalenia alimentów, następnie z uwagi na ogłoszoną pandemię COVID-19 proces ten został zahamowany. W bieżącym roku PCPR wystąpi z wnioskiem o ustalenie alimentów od rodziców na rzecz dzieci.

(akta kontroli tom II str. 267-268, 270-273)

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Określanie w umowach zawieranych z rodzinami zastępczymi zawodowymi elementów wymaganych ustawą o pieczy zastępczej.
2. Przestrzeganie wymogów ustawy o pieczy zastępczej oraz procedur wewnętrznych w zakresie dokumentowania spełniania wymagań przez kandydatów na rodziny zastępcze.
3. Ujmowanie w rejestrze rodzin zastępczych informacji zgodnych z dokumentacją PCPR.
4. Sporządzanie modyfikacji PPD w związku z wystąpieniem istotnych zdarzeń w życiu dziecka i na podstawie wniosków ustalonych podczas posiedzeń ds. oceny jego sytuacji.
5. Współpraca z asystentem rodziny lub innym przedstawicielem podmiotu organizującego pracę z rodziną podczas opracowywania planu pomocy dziecku i dokumentowanie tej współpracy.
6. Zapewnienie udziału w posiedzeniach w sprawie oceny sytuacji dziecka osobom wskazanym w art. 130 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej.
7. Rzetelne sporządzanie sprawozdań finansowo-rzeczowych z realizacji zadań z zakresu funkcjonowania pieczy zastępczej.
8. Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, każdorazowo po spełnieniu warunków wskazanych w art. 38 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, 31 maja 2022 r.

Kontrolerzy:
Iwona Pacwa
główny specjalista kontroli państwowej

p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Szempruch

.....
podpis

.....
podpis

Paweł Szafran
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis